

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden

TU 2023:1–15

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden

- TU 2023:1 Handläggningsregler i domkapitlen m.m.
- TU 2023:2 Förbud att röja uppgifter vid rekrytering
- TU 2023:3 Diakonin och informationsplikt om papperslösa
- TU 2023:4 Introduktionskurs i teologi för nyanställda
- TU 2023:5 Vissa frågor med anledning av vigsel för par av samma kön
- TU 2023:6 Tvångsförvaltning av församlingar
- TU 2023:7 Kyrkoherdars anställningsförhållanden
- TU 2023:8 Från diakon till kyrkoherde
- TU 2023:9 Kyrkoordningens reglering av förtroendevaldas uppdrag
- TU 2023:10 Uppvärdera medlemskapets betydelse
- TU 2023:11 Förbjud präster att utfärda konvertitintyg
- TU 2023:12 Upptagande i Svenska kyrkan
- TU 2023:13 Konfirmation som valbarhetskriterium
- TU 2023:14 Verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
- TU 2023:15 Verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans överklagandenumnd

---

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:1

Handläggningsregler i domkapitlen m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 1, Handläggningsregler i domkapitlen m.m. I skrivelsen föreslås ett antal ändringar i kyrkoordningen som rör handläggningen i domkapitlen vid ärenden om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. De föreslagna tilläggen i kyrkoordningen utgör i huvudsak kodifiering av befintlig praxis. Utöver detta föreslår kyrkostyrelsen några ändringar i kyrkoordningen som mer generellt rör handläggningen i domkapitlen och de nationella nämnderna. Kyrkostyrelsen föreslår att domarledamoten eller dennes ersättare ska tjänstgöra som domkapitlets ordförande i vissa typer av ärenden där både ordföranden och vice ordföranden är jäviga. Vidare föreslås dels att kravet på att ett överklagande eller en begäran om beslutsprövning ska vara egenhändigt undertecknat tas bort, dels att det ska ges möjlighet att delta på distans i domkapitlens och de nationella nämndernas sammanträden.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen. Utskottet föreslår också att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att när domarledamoten är ordförande i domkapitlet på grund av förhinder för både biskop och domprost vid handläggning av vissa ärenden, ska den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 1, Handläggningsregler i domkapitlen m.m.	3
Yttrande från läronämnden	3
Yttrande från kyrkorättsnämnden	3
Bakgrund	3
Ärendet och dess beredning	3
Gällande reglering	4
Kyrkostyrelsens skrivelse.....	5
Utskottets överväganden	7
Bilaga 1 Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	9
Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	9
Bilaga 2 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	14
Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	14
Bilaga 3 Läronämndens yttrande 2023:2y	19
Bilaga 4 Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:1y	20
Bilaga 5 Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:11y	23

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

TU 2023:1

Kyrkomötet beslutar att

1. anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*,
2. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att när bestämmelserna i 9 kap. 5 § andra stycket tillämpas på grund av förhinder för både biskop och domprost ska, vid handläggning av vissa ärenden i domkapitlet, den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 1, Handläggningsregler i domkapitlet m.m.

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 2*.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, avsnitt 1, i Ln 2023:2y, *bilaga 3*.

Yttranden från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, avsnitt 1, i Kn 2023:1y, *bilaga 4*, och över utskottets förslag till ny 57 kap. 23 § i Kn 2023:11y, *bilaga 5*.

Bakgrund

Ärendet och dess beredning

Frågan om att införa fler förfaranderegler i kyrkoordningen för domkapitlet aktualiserades 2016 i en av kyrkostyrelsen beslutad utredning som presenterade sina slutsatser och förslag i *Promemoria med belysning av vissa rättssäkerhetsaspekter i nuvarande kyrkoordning*. Samma år yttrade sig kyrkomötets tillsyns- och uppdragsutskott vid behandlingen av en motion om rättssäkerheten om behovet av en allmän översyn av förfarandereglerna vid tillsynsärenden (TU 2016:3). Som en följd av detta beslutade kyrkostyrelsens arbetsutskott 2020 om en utredning med uppdrag att dels överväga fler förfaranderegler i kyrkoordningen för domkapitlet, dels lämna förslag i några näraliggande frågor. I promemorian *Handläggningsregler i domkapitlet m.m.* presenterade utredningen förslag som, förutom handläggningsregler, gällde beslutsföret i domkapitlet, frågor om egenhändigt undertecknande samt beslutsfattande på distans i domkapitel och i nämnderna på nationell nivå.

Promemorian *Handläggningsregler i domkapitlet* remitterades under 2022 med blandat remissutfall. Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse till kyrkomötet huvudsakligen fört fram de av utredningens förslag som fått brett stöd hos remissinstanserna.

Gällande reglering

Handläggningsregler i domkapitlen

Präster och diakoner som är behöriga att utöva vigningstjänsten i Svenska kyrkan står under tillsyn av biskop och domkapitel.

En präst eller diakon ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det, eller har utträtt ur Svenska kyrkan (31 respektive 32 kap. 11 § kyrkoordningen). Domkapitlet får också förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prövotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen en skriftlig erinran, om prästen brutit vigningslöftena eller tystnadsplikten, har förlorat förmåga att rätt utöva vigningstjänsten, eller genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha. En liknande reglering finns för diakoner, se 31 respektive 32 kap. 12 § kyrkoordningen.

Riktlinjer för handläggningen i domkapitlet av sådana ärenden, *obehörighetsärenden*, finns i praxis från Överklagandenämnden, bland annat i beslut 2001/01. Där anges att de handläggningsregler som finns i 58 kap. kyrkoordningen om överklaganden bör beaktas, liksom de principer som är vedertagna för samhällets rättsordning. Vidare anges att handläggningen ska ske på ett sätt som tar hänsyn till den ifrågasatte prästens eller diakonens rättssäkerhet, exempelvis med vägledning av straffprocessens principer för en rättssäker handläggning och att Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna är av väsentlig betydelse, särskilt artikel 6 i tillämpliga delar. I beslutet framgår även att uppgifter bör dokumenteras noga och att utredningen bör sammanställas på lämpligt sätt, samt innehålla en sammanhållen detaljerad redogörelse avseende innebörden av och grunden för anklagelserna, det vill säga närmast att jämställa med en gärningsbeskrivning i brottmål. Prästen eller diakonen ska få tillfälle att yttra sig över utredningen och att ange sin inställning till anklagelserna, samt att detta i vissa fall kan medföra att utredningen behöver kompletteras. Förfarandet i obehörighetsärenden är i regel skriftligt, men om prästen eller diakonen begär det, bör denne ges tillfälle att försvara sig och lämna uppgifter muntligen inför domkapitlet, personligen eller genom ett juridiskt biträde. Beviskravet är strikt, vilket innebär att det ska vara ställt utom rimligt tvivel. Betydande brister i handläggningen kan medföra att beslutet undanröjs av Överklagandenämnden.

Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall

För att domkapitlet ska vara beslutsfört måste ordföranden (biskopen) eller vice ordföranden (domprosten)¹ vara närvarande. Domarledamoten måste vara närvarande när domkapitlet fullgör sina domstolsliknande uppgifter i obehörighetsärenden och vissa andra ärenden om kyrkans vigningstjänst (31 respektive 32 kap 11–14 §§), vid ärenden om beslutsprövning och överklagningsärenden.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden kan domkapitlet ändå vara beslutsfört genom att domarledamoten eller dennes ersättare träder in som ordförande med stöd av 9 kap 5 § andra stycket. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas endast vid förhinder på grund av jäv enligt 9 kap. 6 §, men är enligt sin ordalydelse tillämplig även vid förhinder i allmänhet. Bestämmelsen är dock endast direkt tillämplig i handläggning av ärenden om beslutsprövning. När det är fråga om andra ärenden anvisar kyrkoordningen inte någon lösning. I praxis har Överklagandenämnden bedömt att den lämpligaste lösningen varit en analog tillämpning av 9 kap 5 § andra

¹ I domkapitlet i Uppsala stift är ärkebiskopen ordförande, biskopen i Uppsala stift förste vice ordförande och domprosten andre vice ordförande.

stycket så att domarledamoten kan gå in som ordförande i andra ärenden där domkapitlet har en mer domstolsliknande funktion, således i obehörighetsärenden och överklagningsärenden (ÖN 2014/38).

Vissa krav på egenhändigt undertecknande

En begäran om beslutsprövning eller ett överklagande ska vara egenhändigt undertecknad (57 kap. 9 § och 58 kap. 4 §) vilket innebär att vara underskriven för hand av den enskilde själv eller av ett ombud som fått en fullmakt av den enskilde. Saknas en sådan underskrift, som när en skrivelse skickats in per e-post, behöver skrivelsen kompletteras med en egenhändigt undertecknad originalhandling.

I förvaltningsdomstolarna togs kravet på egenhändigt undertecknade ansökningar och överklaganden av enskilda bort 1 juli 2013. Sådana handlingar ska dock bekräftas av avsändaren om rätten anser att det behövs. Ändringen har gjort det möjligt för medborgarna att kommunicera elektroniskt med domstolarna.

Beslutsfattande på distans i domkapitel och i nämnderna på nationell nivå

Sedan januari 2020 har deltagande på distans i sammanträden med Svenska kyrkans beslutande och verkställande organ, bland annat kyrkoråd, stiftsstyrelse och kyrkostyrelse, kunnat hållas. Förutsättningarna för att sammanträda med ledamöter närvarande på distans i dessa organ är att ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor.

Att delta på distans är en särskilt definierad form av deltagande som likställs med att vara på plats genom att deltagaren därmed räknas som närvarande. Att delta utan att vara på plats men på ett sätt som inte uppfyller kraven på att delta på distans, till exempel per telefon, kan göra det möjligt för deltagaren att tillvarata sin rätt att ta del av det som sägs och att yttra sig men utgör inte sådan närvaro som uppfyller kraven för beslutsförhet. Ordföranden för sammanträdet ska alltid vara närvarande på den plats där sammanträdet hålls.

Domkapitel och nämnder på den nationella nivån innefattades inte i det uppdrag som ledde fram till bestämmelserna om deltagande på distans i sammanträden som trädde i kraft 1 januari 2000. Skälet för det var att dessa organ inte är att betrakta som beslutande eller verkställande organ i kyrkoordningens mening och har särskilda uppgifter av domstolsliknande karaktär. För dessa organ finns särskilda bestämmelser om sammansättning, beslutsförhet och omröstning.

Med anledning av covid-19-pandemin beslutade kyrkostyrelsen den 26 mars 2020 att utfärda riktlinjer för beslutsfattande under särskilda omständigheter för organ inom Svenska kyrkan, däribland domkapitel och nämnderna på den nationella nivån. Med stöd av dessa riktlinjer kunde under pandemin en ledamot som deltog på distans även i domkapitlet och i nämnderna på nationell nivå anses vara närvarande på ett sammanträde, under samma förutsättningar som redan gällde för beslutande och verkställande organ. I den utsträckning det inte var möjligt med ljud- och bildöverföring i realtid och deltagande på lika villkor, fick deltagandet i stället ske genom enbart ljudöverföring i realtid.

Kyrkostyrelsens skrivelse

Handläggningsregler i domkapitlet

Kyrkostyrelsen föreslår att nuvarande reglering av domkapitlets handläggning av obehörighetsärenden inte ska ändras men kompletteras med en kodifiering i kyrkoordningen av vissa principer från Överklagandenämndens praxis, utifrån utredningens förslag.

De av kyrkostyrelsen föreslagna bestämmelserna gäller principer som redan tillämpas av domkapitlen, men att införa dem i kyrkoordningen menar kyrkostyrelsen kan bidra till förtydligande. De grundläggande principer som föreslås införas som bestämmelser i kyrkoordningen är följande.

- Innan ett obehörighetsärende avgörs i sak ska prästen eller diakonen ges tillfälle att yttra sig över utredningen och ange sin inställning till vad som görs gällande mot denne, om det inte är uppenbart obehövligt.
- Prästen eller diakonen ska beredas tillfälle att lämna uppgifter muntligen inför domkapitlet, om denne begär det och det inte är uppenbart obehövligt.
- Ett beslut i ett obehörighetsärende får inte avse annat eller mer än vad som gjorts gällande mot prästen eller diakonen.
- Ett beslut i ett obehörighetsärende får inte heller grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen inte har fått del av och tillfälle att bemöta, om det inte är uppenbart obehövligt.
- Ett obehörighetsärende ska dokumenteras och sammanställas på lämpligt sätt.
- Muntliga uppgifter ska noga dokumenteras om de tillför ärendet någonting av betydelse.
- En handling ska bekräftas av avsändaren om domkapitlet anser att det behövs.

Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse inte lämnat något förslag som gäller frågan om att utreda en präst eller diakon som genom egen ansökan begärt att obehörigförklaras eller utträtt ur Svenska kyrkan. Utredningen hade i uppdrag att utreda hur ett domkapitel ska agera om en anmäld, i samband med tillsynsutredning, begär obehörigförklaring eller utträder. Utredningen föreslog att det ska vara möjligt för domkapitlet att inleda eller fortsätta tillsynsutredning i sådana fall och ett flertal remissinstanser tillstyrkte förslaget, medan några ifrågasatte förslagets förenlighet med annan lagstiftning. Kyrkostyrelsen anser att frågan bör utredas ytterligare då det finns kvarvarande frågetecken kring rättssäkerhet och förutsättningarna för ett eventuellt deltagande i en utredning, hanteringen av känsliga personuppgifter, dataskyddsregleringen m.m.

Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden vid handläggning av ärenden om beslutsprövning, om behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst och i överklagningsärenden, föreslår kyrkostyrelsen att domkapitlet ska vara beslutsfört med domarledamoten eller dennes ersättare som tjänstgörande ordförande. Även i de fall domarledamoten eller ersättaren inte tjänstgör som ordförande ska ledamoten vara beslutande i sådana ärenden. Ingen ändring i sak avses jämfört med vad som tidigare godtagits i Överklagandenämndens praxis som en lösning på en sådan jävssituation. Bestämmelsen är inte avsedd att tillämpas vid förhinder i allmänhet utan endast vid förhinder avseende ett specifikt ärende av det slag där domkapitlet har en mer domstolsliknande roll och domarledamoten har beslutanderätt.

Vissa krav på egenhändigt undertecknande

Kyrkostyrelsen föreslår borttagande av kravet på egenhändigt undertecknande av begäran om beslutsprövning och överklagande, på motsvarande sätt som gäller i förvaltningsdomstolarna. På så sätt möjliggörs helt digital kommunikation. I stället införs en möjlighet att i sådana ärenden begära att en handling ska bekräftas av avsändaren om prövningsinstansen anser att det behövs.

Beslutsfattande på distans i domkapitel och i nämnderna på nationell nivå

Ledamöter i domkapitel och nämnderna på den nationella nivån föreslås få delta på distans i sammanträdena, om och i den utsträckning som respektive organ har bestämt det. Ledamöter som deltar på distans i enlighet med bestämmelserna ska anses vara närvarande.

Domkapitelsledamöter får delta på distans i domkapitlets sammanträden om det sker genom ljud- och bildöverföring i realtid, på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför domkapitlet eller som gäller beslut i ett obehörighetsärende får endast ske om det finns synnerliga skäl.

Ansvarsnämndens, Valprovningarnämndens och Överklagandenämndens ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i respektive organs sammanträde. Deltagande på distans i ett sammanträde när någon ska höras inför Överklagandenämnden, Ansvarsnämnden eller i ett sammanträde som gäller beslut att förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst får endast ske om det finns synnerliga skäl. Deltagande på distans i ett sammanträde med Överklagandenämnden för beslut i ett obehörighetsärende får endast ske om det finns särskilda skäl.

Ikraftträdande

Kyrkostyrelsens förslag utgör en kodifiering av vad som får betraktas som gällande kyrkorätt i domkapitlets handläggning av obehörighetsärenden och bör enligt kyrkostyrelsens bedömning inte medföra några tillämpningsproblem eller olägenheter. Inte heller övriga förslag medför tillämpningsproblem som skulle motivera ett senare ikraftträdande. Förslagen föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2024 utan övergångsbestämmelser.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att när bestämmelserna i 9 kap. 5 § andra stycket tillämpas på grund av förhinder för både biskop och domprost ska, vid handläggning av vissa ärenden i domkapitlet, den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande.

Utskottet ansluter sig till vad kyrkostyrelsen har lagt fram i sin skrivelse, med undantag för utformningen av den nya bestämmelsen i 57 kap. 23 §. Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över två olika förslag till lydelse av denna bestämmelse. Utskottet ansluter sig till det nämnden har anfört i sitt yttrande Kn 2023:11y och föreslår en lydelse i enlighet med detta.

Läronämndens yttrande, Ln 2023:2y, föranleder utskottet att föreslå att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till vissa ändringar i kyrkoordningen. Enligt kyrkostyrelsens förslag ska 9 kap. 5 § andra stycket ändras så att domarledamoten eller dennas ersättare i vissa fall ska ha möjlighet att tjänstgöra som ordförande i domkapitlet när både biskop och domprost har förhinder i ett specifikt ärende, vanligtvis på grund av jäv. Utskottet ansluter sig till det läronämnden understrukit om vikten av att den präst som är deras gemensamma ersättare är närvarande vid handläggningen i sådana fall och det bör regleras i kyrkoordningen.

TU 2023:1

Därmed kommer det i domkapitlet vid tillämpning av 9 kap. 5 § andra stycket alltid att vara någon av de tjänstgörande som har teologisk kompetens. Domkapitlet bör enligt utskottets mening tillämpa en sådan ordning redan när de i betänkandet föreslagna bestämmelserna träder i kraft.

Uppsala den 6 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Hans Weichbrodt och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

TU 2023:1
Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

*dels att 9 kap. 5 §, 57 kap. 9 och 12 §§, 58 kap. 4 och 10 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 9 kap. 5 c §, 14 kap. 4 a §, 15 kap. 4 a §,
16 kap. 4 a § och 57 kap. 21–24 §§, av följande lydelse,*

*dels att det närmast före 9 kap. 5 c §, 14 kap. 4 a §, 15 kap. 4 a §, 16 kap. 4 a § och
57 kap. 21–24 §§ ska införas nya rubriker av följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

5 §

Domkapitlet är beslutsfört när minst sex eller, om samtliga är ense om beslutet, minst fem ledamöter eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Ordföranden eller vice ordföranden måste dock vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§ – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare *som ordförande* eller den ledamotens ersättare.

Vid handläggningen av ärenden enligt 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§, 57 kap. 8–18 §§ i andra fall än som anges i andra stycket och 58 kap. ska också den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare vara beslutande.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§, 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§ och 58 kap. – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare *som tjänstgörande ordförande*.

Den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare ska alltid vara beslutande vid handläggningen av de ärenden som anges i andra stycket.

Deltagande på distans

5 c §

Ledamöter får delta på distans i domkapitlets sammanträden, om domkapitlet har beslutat det och det sker genom ljud- och bildöverföring i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.

Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför domkapitlet eller som gäller beslut enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och

12 §§ får endast ske om det finns synnerliga skäl.

Om domkapitlet beslutar att ledamöter får delta på distans i domkapitlets sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid domkapitlets sammanträde.

14 kap.

Deltagande på distans

4 a §

Ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i Ansvarsnämndens sammanträden, om Ansvarsnämnden har beslutat det.

Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför Ansvarsnämnden eller i ett sammanträde som gäller beslut enligt 30 kap. 4 och 5 §§ får endast ske om det finns synnerliga skäl.

Om Ansvarsnämnden beslutar att ledamöter får delta på distans i Ansvarsnämndens sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning och på vilket sätt sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid Ansvarsnämndens sammanträde.

15 kap.

Deltagande på distans

4 a §

Ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i Valprovsnämndens sammanträden, om Valprovsnämnden har beslutat det.

Om Valprovsnämnden beslutar att ledamöter får delta på distans i Valprovsnämndens sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning och på vilket sätt sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid Valprovsnämndens sammanträde.

*Deltagande på distans**4 a §*

Ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i Överklagandenämndens sammanträden, om Överklagandenämnden har beslutat det.

Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför Överklagandenämnden får endast ske om det finns synnerliga skäl. Deltagande på distans vid beslut i ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får endast ske om det finns särskilda skäl.

Om Överklagandenämnden beslutar att ledamöter får delta på distans i Överklagandenämndens sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning och på vilket sätt sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid Överklagandenämndens sammanträde.

57 kap.

9 §

Domkapitlet avgör som första instans frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av en församling, ett pastorat eller en kyrklig samfällighet för särskilda uppgifter. Svenska kyrkans överklagandenämnd avgör frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 §.

En begäran om beslutsprövning ska *avfattas skriftligt, egenhändigt under-tecknas* och ges in till prövningsinstansen. *Klaganden ska därvid ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.*

En begäran om beslutsprövning ska *vara skriftlig* och ges in till prövningsinstansen. *I skrivelsen ska klaganden ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.*

Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, pastoratets, samfällighetens respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats.

Anslaget om protokolljusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut.

Om framställningen före klagotidens utgång har kommit in till församlingen, pastoratet, samfälligheten respektive stiftet i stället för till prövningsinstansen, ska den ändå prövas.

12 §

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras.

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras. *En handling ska bekräftas av avsändaren om prövningsinstansen anser att det behövs.*

HANDLÄGGNINGEN I DOMKAPITLET AV ÄRENDEN OM PRÖVNING AV OBEHÖRIGHET ATT UTÖVA KYRKANS VIGNINGSTJÄNST

Rätt till yttrande

21 §

Innan ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ avgörs i sak ska prästen eller diakonen ges tillfälle att yttra sig över utredningen och ange sin inställning till vad som görs gällande mot denne, om det inte är uppenbart obehövt.

Prästen eller diakonen ska beredas tillfälle att lämna uppgifter muntligen inför domkapitlet, om denne begär det och det inte är uppenbart obehövt.

Rätt till biträde

22 §

Prästen eller diakonen har rätt att anlita ett biträde i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§.

Om ett biträde bedöms vara olämpligt för sitt uppdrag får domkapitlet avvisa biträdet.

Beslut

23 §

Ett beslut i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får inte avse annat eller mer än vad som gjorts gällande mot prästen eller diakonen enligt 21 § första stycket. Beslutet får inte heller grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen inte har fått del av och tillfälle att yttra sig över, om det inte varit uppenbart obehövt.

Krav på dokumentation

24 §

Ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ ska dokumenteras och sammanställas på lämpligt sätt. Muntliga uppgifter ska noga dokumenteras, om de tillför ärendet någonting av betydelse. En handling ska bekräftas av avsändaren om domkapitlet anser att det behövs.

58 kap.

4 §

Ett beslut överklagas skriftligt. I *den egenhändigt undertecknade skrivelsen* ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring i beslutet som begärs. I *skrivelsen* ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring i beslutet som begärs.

Skrivelsen ges in till beslutsinstansen. Den ska, om inte annat är angivet i denna kyrkoordning, ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

10 §

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras.

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras. *En handling ska bekräftas av avsändaren om överprövningsinstansen anser att det behövs.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2024.

Bilaga 2

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 9 kap. 5 §, 57 kap. 9 och 12 §§, 58 kap. 4 och 10 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 9 kap. 5 c §, 14 kap. 4 a §, 15 kap. 4 a §, 16 kap. 4 a § och 57 kap. 21–24 §§, av följande lydelse,

dels att det närmast före 9 kap. 5 c §, 14 kap. 4 a §, 15 kap. 4 a §, 16 kap. 4 a § och 57 kap. 21–24 §§ ska införas nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

5 §

Domkapitlet är beslutsfört när minst sex eller, om samtliga är ense om beslutet, minst fem ledamöter eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Ordföranden eller vice ordföranden måste dock vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§ – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare *som ordförande* eller den ledamotens ersättare.

Vid handläggningen av ärenden enligt 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§, 57 kap. 8–18 §§ i andra fall än som anges i andra stycket och 58 kap. ska också den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare vara beslutande.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§, 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§ och 58 kap. – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare *som tjänstgörande ordförande*.

Den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare ska vara beslutande vid handläggningen av de ärenden som anges i andra stycket, även i de fall denne inte tjänstgör som ordförande.

Deltagande på distans

5 c §

Ledamöter får delta på distans i domkapitlets sammanträden, om domkapitlet har beslutat det och det sker genom ljud- och bildöverföring i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.

Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför domkapitlet eller som gäller beslut enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och

12 §§ får endast ske om det finns synnerliga skäl.

Om domkapitlet beslutar att ledamöter får delta på distans i domkapitlets sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid domkapitlets sammanträde.

14 kap.

Deltagande på distans

4 a §

Ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i Ansvarsnämndens sammanträden, om Ansvarsnämnden har beslutat det.

Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför Ansvarsnämnden eller i ett sammanträde som gäller beslut enligt 30 kap. 4 och 5 §§ får endast ske om det finns synnerliga skäl.

Om Ansvarsnämnden beslutar att ledamöter får delta på distans i Ansvarsnämndens sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning och på vilket sätt sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid Ansvarsnämndens sammanträde.

15 kap.

Deltagande på distans

4 a §

Ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i Valprovsnämndens sammanträden, om Valprovsnämnden har beslutat det.

Om Valprovsnämnden beslutar att ledamöter får delta på distans i Valprovsnämndens sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning och på vilket sätt sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid Valprovsnämndens sammanträde.

16 kap.

Deltagande på distans

4 a §

Ledamöter får på lämpligt sätt delta på distans i Överklagandenämndens sammanträden, om Överklagandenämnden har beslutat det.

Deltagande på distans i ett sammanträde vid vilket någon ska höras inför Överklagandenämnden får endast ske om det finns synnerliga skäl. Deltagande på distans vid beslut i ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får endast ske om det finns särskilda skäl.

Om Överklagandenämnden beslutar att ledamöter får delta på distans i Överklagandenämndens sammanträden, ska det också anges i vilken utsträckning och på vilket sätt sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid Överklagandenämndens sammanträde.

57 kap.

9 §

Domkapitlet avgör som första instans frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av en församling, ett pastorat eller en kyrklig samfällighet för särskilda uppgifter. Svenska kyrkans överklagandenämnd avgör frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 §.

En begäran om beslutsprövning ska *avfattas skriftligt, egenhändigt under-tecknas* och ges in till prövningsinstansen. *Klaganden ska därvid ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.*

En begäran om beslutsprövning ska *vara skriftlig* och ges in till prövningsinstansen. *I sin skrivelse ska klaganden ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.*

Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, pastoratets, samfällighetens respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats.

Anslaget om protokolljusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut.

Om framställningen före klagotidens utgång har kommit in till församlingen, pastoratet, samfälligheten respektive stiftet i stället för till prövningsinstansen, ska den ändå prövas.

12 §

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras.

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras. *En handling ska bekräftas av avsändaren om prövningsinstansen anser att det behövs.*

HANDLÄGGNINGEN I DOMKAPITLET AV ÄRENDEN OM PRÖVNING AV OBEHÖRIGHET ATT UTÖVA KYRKANS VIGNINGSTJÄNST

Rätt till yttrande

21 §

Innan ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ avgörs i sak ska prästen eller diakonen ges tillfälle att yttra sig över utredningen och ange sin inställning till vad som görs gällande mot denne, om det inte är uppenbart obehövt.

Prästen eller diakonen ska beredas tillfälle att lämna uppgifter muntligen inför domkapitlet, om denne begär det och det inte är uppenbart obehövt.

Rätt till biträde

22 §

Prästen eller diakonen har rätt att anlita ett biträde i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§.

Om ett biträde bedöms vara olämpligt för sitt uppdrag får domkapitlet avvisa biträdet.

Beslut

23 §

Ett beslut i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får inte avse annat eller mer än vad som gjorts gällande mot prästen eller diakonen enligt 21 § första stycket.

Ett sådant beslut får heller inte grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen inte har fått del av och tillfälle att bemöta, om det inte är uppenbart obehövt.

Krav på dokumentation

24 §

Ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ ska dokumenteras och sammanställas på lämpligt sätt. Muntliga uppgifter ska noga dokumenteras, om de tillför ärendet någonting av betydelse. En handling ska bekräftas av avsändaren om domkapitlet anser att det behövs.

58 kap.

4 §

Ett beslut överklagas skriftligt. I *den egenhändigt undertecknade skrivelsen* ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring i beslutet som begärs. I *sin skrivelse* ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring i beslutet som begärs.

Skrivelsen ges in till beslutsinstansen. Den ska, om inte annat är angivet i denna kyrkoordning, ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

10 §

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras.

Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras. *En handling ska bekräftas av avsändaren om överprövningsinstansen anser att det behövs.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2024.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:2y

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Läronämnden ser inga läromässiga hinder i förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 och vill understryka följande:

Läronämnden bejakar förslaget att domarledamoten i beskrivet undantag kan inträda som ordförande i stället för biskop och domprost, men vill betona vikten av att prästerlig ersättare för biskop och domprost är närvarande i dessa fall.

Läronämnden välkomnar de ändringar som föreslås i skrivelsen avseende domkyrkans ställning som stiftets katedral och biskopens utökade rätt att delta i utformningen av domkyrkoförsamlingens församlingsinstruktion.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Ann-Katrin Bosbach, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Biskop Johan Tyrberg och Jesper Svartvik har deltagit i läronämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:1y

Handläggningsregler i domkapitlen m.m.

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt ett: Handläggningsregler i domkapitlen m.m.

I denna del av skrivelsen behandlas handläggningsregler i domkapitlen. Kyrkostyrelsen föreslår ett antal ändringar i kyrkoordningen som rör handläggningen i domkapitlen vid ärenden om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. De föreslagna tilläggen i kyrkoordningen utgör i huvudsak kodifiering av befintlig praxis. Utöver detta föreslår kyrkostyrelsen några ändringar i kyrkoordningen som mer generellt rör handläggningen i domkapitlen och i de nationella nämnderna. Kyrkostyrelsen föreslår att domarledamoten eller dennes ersättare ska tjänstgöra som domkapitlets ordförande i vissa typer av ärenden där både ordföranden och vice ordföranden är jäviga. Vidare föreslås dels att kravet på att ett överklagande eller en begäran om beslutsprövning ska vara egenhändigt undertecknat tas bort, dels att det ska ges möjlighet att delta på distans i domkapitlens och de nationella nämndernas sammanträden. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Ingen övergångsbestämmelse anses behövas.

Kyrkorättsnämnden föreslår några språkliga förenklingar och förtydliganden i de av kyrkostyrelsen föreslagna kyrkoordningsbestämmelserna, i syfte att underlätta läsbarheten. I 9 kap. 5 § tredje stycket kyrkoordningen föreslås en språklig ändring genom att ordet *alltid* ersätter lydelsen *även i de fall denne inte tjänstgör som ordförande* (se skrivelsens förslag) enligt följande.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

5 §

Domkapitlet är beslutsfört när minst sex eller, om samtliga är ense om beslutet, minst fem ledamöter eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Ordföranden eller vice ordföranden måste dock vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§ – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare *som ordförande* eller den ledamotens ersättare.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§, 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§ och 58 kap. – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare *eller den ledamotens ersättare som tjänstgörande ordförande*.

Vid handläggningen av ärenden enligt 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§, 57 kap. 8–18 §§ i andra fall än som anges i andra stycket och 58 kap. ska också den ledamot som är eller har varit ordinarie

Den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare ska alltid vara beslutande vid handläggningen av de ärenden som anges i andra stycket.

I förslaget till 57 kap. 9 § andra stycket kyrkoordningen föreslår kyrkorättsnämnden att lydelsen *I sin skrivelse* ersätts av *I skrivelsen* enligt följande.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

9 §

Domkapitlet avgör som första instans frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av en församling, ett pastorat eller en kyrklig samfällighet för särskilda uppgifter. Svenska kyrkans överklagandenämnd avgör frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 §.

En begäran om beslutsprövning ska *avfattas skriftligt, egenhändigt under-tecknas* och ges in till prövningsinstansen. *Klaganden ska därvid* ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.

En begäran om beslutsprövning ska *vara skriftlig* och ges in till prövningsinstansen. *I skrivelsen ska klaganden* ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.

Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, pastoratets, samfällighetens respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats.

Anslaget om protokolljusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut.

Om framställningen före klagotidens utgång har kommit in till församlingen, pastoratet, samfälligheten respektive stiftet i stället för till prövningsinstansen, ska den ändå prövas.

Kyrkorättsnämnden föreslår vidare att sista meningen i kyrkostyrelsens förslag till 57 kap. 23 § andra stycket ändras språkligt så att lydelsen *om det inte är uppenbart obehövt* ersätts med *om sådant förfarande inte har bedömts uppenbart obehövt enligt 21 § första stycket*, så att tempus blir rätt och att det framgår att bedömningen gjorts i ett tidigare skede under utredningen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

Beslut

23 §

Ett beslut i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får inte avse annat eller mer än vad som gjorts gällande mot prästen eller diakonen enligt 21 § första stycket.

Ett sådant beslut får heller inte grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen inte har fått del av

*och tillfälle att bemöta, om sådant för-
farande inte har bedömts uppenbart
obehövt enligt 21 § första stycket.*

Slutligen föreslår kyrkorättsnämnden att lydelsen *I sin skrivelse* ändras till *I skrivelsen* i förslaget till 58 kap. 4 § första stycket kyrkoordningen enligt följande.

58 kap.

4 §

Ett beslut överklagas skriftligt. I *den egenhändigt undertecknade skrivelsen* ska klaganden ange vilket beslut som ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring i beslutet överklagas och vilken ändring i beslutet som begärs.
som begärs.

Skrivelsen ges in till beslutsinstansen. Den ska, om inte annat är angivet i denna kyrkoordning, ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Utöver dessa påpekanden har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 31 augusti 2023

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:11y

Handläggningsregler i domkapitlen m.m.

Tillsyns- och uppdragsutskottet har begärt kyrkorättsnämndens yttrande över följande ändringar i förslaget till 57 kap. 23 § kyrkoordningen som kyrkostyrelsen lagt fram i sin skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt ett: Handläggningsregler i domkapitlen m.m. och som kyrkorättsnämnden yttrat sig över i Kn 2023:1y.

Utskottet föreslår, till skillnad från kyrkostyrelsens och kyrkorättsnämndens tidigare förslag, att 57 kap. 23 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

Beslut

23 §

Ett beslut i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får inte avse annat eller mer än vad som gjorts gällande mot prästen eller diakonen enligt 21 § första stycket. Beslutet får inte heller grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen inte har fått tillfälle att yttra sig över, om det inte varit uppenbart obehövt.

Kyrkorättsnämnden föreslog i Kn 2023:1y en lydelse av 57 kap. 23 § kyrkoordningen som medförde att tempus i bestämmelsen blev rätt samtidigt som det framgick att bedömningen av om det varit uppenbart obehövt att bereda prästen eller diakonen ifråga tillfälle att yttra sig redan gjorts i ett tidigare skede under utredningen. Nämnden konstaterar att den av utskottet föreslagna lydelsen av 57 kap. 23 § kyrkoordningen också uppfyller dessa kriterier.

Utskottets formulering föreskriver däremot inte, så som kyrkostyrelsens och kyrkorättsnämndens förslag gör, att ett beslut enligt nämnda bestämmelser inte får grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen *inte har fått del av*. Utskottet har i sina överväganden bedömt att den av utskottet föreslagna skrivningen ska anses innefatta att prästen eller diakonen ska ha fått del av samtliga uppgifter och underlag som läggs till grund för ett beslut, även om det inte uttryckligen anges i den föreslagna lydelsen.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att det visserligen får anses följa av allmänna rättsprinciper att den som är föremål för ett tillsynsärende ska få del av hela utredningen i ärendet, såvida det inte anses vara uppenbart obehövt. Kyrkorättsnämnden är dock av uppfattningen att om syftet med införandet av den aktuella kyrkoordningsbestämmelsen är att kodifiera befintlig praxis så bör en så tydlig skrivning som möjligt

eftersträvas, som inte kan ge upphov till missuppfattningar eller missförstånd. Kyrkorättsnämnden förespråkar därför att 57 kap. 23 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

Beslut

23 §

Ett beslut i ett ärende enligt 31 kap. 11 och 12 §§ eller 32 kap. 11 och 12 §§ får inte avse annat eller mer än vad som gjorts gällande mot prästen eller diakonen enligt 21 § första stycket. Beslutet får inte heller grundas på uppgifter eller underlag som prästen eller diakonen inte har fått del av och tillfälle att yttra sig över, om det inte varit uppenbart obehövligt.

Utöver detta påpekande har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de av tillsyns- och uppdragsutskottet föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:2

Förbud att röja uppgifter vid rekrytering

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar tillsyns- och uppdragsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Förbud att röja uppgifter vid rekrytering. Kyrkostyrelsen föreslår en ny paragraf i 54 kap. kyrkoordningen som möjliggör att i ett ärende om anställning av chef för kyrkokansliet undanhålla identiteten på den som sökt sådan tjänst. Kyrkostyrelsen föreslår vidare en ändring i 54 kap. 15 § kyrkoordningen, vilket innebär att den nya paragrafen omfattas av vissa undantag från förbudet att röja sådana uppgifter.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 december 2023.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Förbud att röja uppgifter vid rekrytering

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4, avsnitt 3, i Kn 2023:3y, *bilaga 2*.

Bakgrund

I det tredje avsnittet i kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 behandlas undantag från handlingsoffentligheten i samband med rekryteringsärenden. Kyrkostyrelsen föreslår att det införs en ny bestämmelse i kyrkoordningens kapitel 54 som gör det möjligt att i ett ärende om anställning av chef för kyrkokansliet (generalsekreteraren) undanhålla identiteten på den som sökt en sådan tjänst, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. Vidare föreslås ett undantag från förbudet att

röja sådana uppgifter, bland annat för det fall uppgiften behöver lämnas till fackliga företrädare.

Den inomkyrkliga handlingsoffentligheten utgår från 10 och 11 §§ i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. I kyrkoordningens 53 kap. regleras sedan offentlighet för handlingar och i 54 kap. regleras undantagen från offentlighet för handlingar. Bestämmelserna i dessa kapitel omfattas av den särskilda beslutsordningen för kyrkomötet (11 kap. 19 §). Enligt denna beslutsordning krävs det minst tre fjärdedelars majoritet i kyrkomötet för att ändra bestämmelserna i 54 kap. kyrkoordningen. Om inte minst tre fjärdedelar av de röstande beslutar om ändring får kyrkomötet ändra bestämmelsen med enkel majoritet genom två likalydande beslut där det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet ägt rum.

Rätten till insyn får bara begränsas om det är särskilt motiverat med hänsyn till skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska intressen, Svenska kyrkans ekonomiska intresse eller något synnerligen väsentligt intresse (11 § lagen om Svenska kyrkan).

Enligt nuvarande bestämmelser i 54 kap. kyrkoordningen gäller förbud mot att röja uppgifter om en anställd eller förtroendevalds personliga förhållanden (54 kap. 4 § första stycket). Förbudet gäller dock inte uppgifter om lön, förmåner och andra anställningsvillkor. Vid rekrytering följer ett förbud mot att röja uppgifter om enskilds personliga förhållanden som hänför sig till psykologisk undersökning eller liknande (54 kap. 4 § andra stycket). Någon annan reglering till skydd för den som endast är kandidat till en tjänst och inte tidigare har en anställning finns inte. Med nuvarande reglering är det alltså inte möjligt att skydda ansökningshandlingar, meritförteckningar och liknande som ges in av den som externt söker till en tjänst i Svenska kyrkan. Däremot finns möjligheten att i en rekrytering neka utlämnande av ansökningshandlingar och liknande för interna sökande, som redan är anställda i kyrkan.

Kyrkostyrelsens skrivelse föregicks av en promemoria, framtagna inom kyrkokansliet, som remitterades i december 2022 till bland annat samtliga stift och 51 församlingar och pastorat. I promemorian föreslogs en ny bestämmelse i 54 kap. kyrkoordningen som skulle möjliggöra att hemlighålla uppgifter i ärende om anställning av person i ledande ställning bland de anställda i Trossamfundet Svenska kyrkan, i ett stift, ett pastorat eller en församling. Tjänster för vilka behörighetsprövning krävs skulle dock vara undantagna. Förslaget var avsett att fylla samma funktion som en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), där i ärende om anställning av myndighetschef vid en förvaltningsmyndighet, som lyder omedelbart under regeringen, uppgifter som ger upplysning av kandidats identitet kan beläggas med sekretess.

Remissutfallet på promemorian visade på stor spridning i åsikter om förslaget. Ungefär tio remissinstanser tillstyrkte helt promemorians förslag och ungefär lika många avstyrkte förslaget i sin helhet. Några remissinstanser påtalade vikten av ett förtydligande av vad som avses med ”ledande ställning” och några instanser tillstyrkte under förutsättning att det är ett ytterst begränsat antal tjänster som omfattas av den nya bestämmelsen.

Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse beaktat argumenten som framförts av remissinstanserna.

Kyrkostyrelsens uppfattning är att det inte kan uteslutas att kvalificerade kandidater till tjänster som innebär ledande ställning inom Svenska kyrkan avstår från att söka, även om detta inte har varit föremål för någon utredning. Däremot ser kyrkostyrelsen problem med att tillämpa begreppet ”personer i ledande ställning”. Enligt kyrkostyrelsen bör förbudet att lämna ut uppgifter därför endast gälla en tydligt definierad chefsbefattning, nämligen chefen för kyrkokansliet (generalsekreteraren). Den av

kyrkostyrelsen föreslagna regleringen blir därmed närmast identisk med den som för närvarande gäller för anställning av statliga myndighetschefer (se ovan).

Ett ytterligare skäl, enligt kyrkostyrelsen, för att begränsa kretsen tjänster är att kyrkostyrelsen anser det vara problematiskt att såsom i promemorian göra skillnad på tjänster som har interna respektive externa sökande. Enligt kyrkostyrelsen avses med det nu föreslagna förbudet att det ska tillämpas lika, oavsett om det gäller externa eller interna kandidater.

Förslaget innebär en inskränkning av den inomkyrkliga offentlighetsprincipen. Kyrkostyrelsen framhåller att i det fall som anges i förslaget väger den enskildes integritet och intresse av att förbli anonym tillsammans med det allmänna intresset av att få de bäst lämpade personerna att söka tjänsten tyngre än behovet av offentlighet.

Förbudet ska enligt kyrkostyrelsens förslag gälla för uppgifter som lämnar eller kan bidra till upplysning om en enskild kandidats identitet om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men (ny paragraf: 54 kap. 4 f § kyrkoordningen). Den föreslagna nya paragrafen är utformad med ett så kallat omvänt skaderekvisit, vilket innebär att huvudregeln är sekretess. Det omvända skaderekvisitet ger ett starkare sekretesskydd än när det föreligger ett så kallat rakt skaderekvisit då huvudregeln är offentlighet.

Förbudet ska dock inte hindra att uppgift lämnas till kyrkans organisation för revision, tillsyn eller överprövning, en myndighet om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller har beslutats med stöd av lag, socialnämnden, eller en företrädare för en arbetstagarorganisation eller till skyddsombud om uppgifts- eller informationsplikten följer av lag eller kollektivavtal (ändrad paragraf: 54 kap. 15 § kyrkoordningen). En motsvarande reglering finns i 10 kap. 11 § offentlighets- och sekretesslagen.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 december 2023 och det bedöms inte nödvändigt med några särskilda övergångsbestämmelser.

Den föreslagna nya paragrafen innebär en inskränkning av *handlingsoffentligheten* men reglerar inte *tystnadsplikten*. Reglering av tystnadsplikt för anställda inom Svenska kyrkan finns i kollektivavtal (frånsett viss reglering som rör innehavare av kyrkans vigningstjänst). Tystnadsplikten omfattar dock inte, så som nu gällande kollektivavtal ser ut, bestämmelserna i 54 kap. 4-4 d §§ kyrkoordningen och bör enligt kyrkostyrelsen inte heller omfatta förslaget till ny bestämmelse i 54 kap. 4 f §.

Kyrkostyrelsen anser att förbudet ska gälla i högst tio år, eftersom det är fråga om uppgifter som sannolikt inte kan leda till men under någon längre tid. Någon uttrycklig reglering om detta föreslås dock inte då det inte är brukligt vid bestämmelser av denna typ i kyrkoordningen. Enligt kyrkostyrelsen behöver det inte heller anges i bestämmelsen att uppgift om vem som fått tjänsten inte omfattas av förbudet när anställningsärendet är avslutat. Efter att ärendet är avslutat kommer det att framgå vem som har anställts som generalsekreterare.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Tillsyns- och uppdragsutskottet tillstyrker, på de av kyrkostyrelsen anförda skälen, de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslagit i skrivelsen 2023:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

TU 2023:2
Bilaga 1

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,
dels att 54 kap. 15 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 54 kap. 4 f § av följande lydelse,
dels att det närmast före 54 kap. 4 f § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter vid rekrytering

4 f §

Förbud gäller mot att röja uppgifter som lämnar eller kan bidra till upplysning om en enskild kandidats identitet i ärende om anställning av chefen för kyrkokansliet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men.

15 §

Förbud mot att röja uppgifter enligt 2 § första stycket, 3, 4 § första och andra styckena, 4 a–4 d, 5–11 a, 11 b § första stycket, 11 c, 12 och 13 §§ hindrar inte att uppgiften lämnas till

1. kyrkans organisation för revision, tillsyn och överprövning,
2. en myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av en lag eller har beslutats med stöd av en lag,
3. socialnämnden enligt 13 a §, eller
4. företrädare för en arbetstagarorganisation eller till skyddsombud, om uppgifts- eller informationsplikten följer av en lag eller ett kollektivavtal.

Detta beslut träder i kraft den 1 december 2023.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2023:3y

Förbud mot att röja uppgifter vid rekrytering

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt tre: Förbud mot att röja uppgifter vid rekrytering

I denna del av skrivelsen behandlas undantag från handlingsoffentligheten i samband med rekryteringsärenden. Kyrkostyrelsen föreslår att det införs en ny bestämmelse i 54 kap. kyrkoordningen som gör det möjligt att i ett ärende om anställning av chef för kyrkokansliet (generalsekreterare) undanhålla identiteten på den som sökt en sådan tjänst, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. Vidare föreslås ett undantag från förbudet att röja sådana uppgifter, bland annat för det fall uppgiften behöver lämnas till fackliga företrädare. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2023.

Kyrkorättsnämnden konstaterar att förslagets benämning *chefen för kyrkokansliet* i bestämd form på ett bra sätt harmonierar med bestämmelsen i 34 kap. 5 § kyrkoordningen, som fastställer att i kyrkokansliet ska finnas en anställd chef för kyrkokansliet.

Kyrkorättsnämnden har utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 31 augusti 2023

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:3

Diakonin och informationsplikt om papperslösa

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:14 Diakonin och informationsplikt om papperslösa, i vilken det föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över konsekvenserna för den diakonala vinningstjänsten om en angiverilag införs och uppmana kyrkostyrelsen att framföra slutsatserna från denna översyn i framtida remissförfaranden. Med hänvisning främst till att det ännu inte finns något färdigt förslag att utreda, anser utskottet att det saknas tillräckliga skäl att nu bifalla motionen. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns tre reservationer och tre särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:14.

Motionens förslag

Motion 2023:14 av Roger Olsson, Diakonin och informationsplikt om papperslösa

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att se över konsekvenserna för den diakonala vinningstjänsten om en angiverilag införs,
2. uppmana kyrkostyrelsen att framföra slutsatserna från denna översyn i framtida remissförfaranden.

Bakgrund

Förslaget om informationsplikt

Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna har kommit överens om ett gemensamt samarbete under riksdagens mandatperiod 2022–2026 som beskrivs i *Överenskommelse för Sverige – Tidöavtalet*, oktober 2022. I Tidöavtalet ingår bland annat ett samarbetsprojekt på området migration och integration. En av de reformer som ska genomföras inom projektet kallas ett *Utökat arbete och förstärkta möjligheter till inre utlänningskontroller och effektivt verkställighetsarbete*. Enligt Tidöavtalet innebär det bland annat att en utredning ska:

[1]ämna förslag till en ordning med informationsutbyte och anmälningsplikt mellan Polisen och myndigheter som kan antas komma i kontakt med personer som befinner sig illegalt i landet. Kommuner och myndig-

heter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Det innebär att myndigheter som en person kan komma i kontakt med får ett ansvar för att säkerställa personens lagliga rätt att vistas i Sverige. Genom informationsplikten ska möjligheterna att leva i landet utan tillstånd försvåras. Det kan finnas situationer där en anmälan skulle strida mot ömmande värden, till exempel i sjukvården. Undantag från informationsplikten behöver därför utredas närmare.

Regeringen gav utredaren för *Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet* (Ju 2022:12) ett tilläggsdirektiv den 31 augusti 2023 (dir. 2023:126) att, utöver nuvarande uppdrag, utreda ytterligare frågor om informationsutbyte som tagits upp i Tidöavtalet. Enligt tilläggsdirektivet ska utredaren lämna förslag på en reglering som innebär ett utökat informationsutbyte där kommuner och myndigheter inom ramen för sin verksamhet informerar Migrationsverket eller Polismyndigheten om de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd och analysera konsekvenserna av detta, även vad som händer om informationsskyldigheten inte efterlevs. Utan att på förhand utesluta några verksamheter från informationsplikten, ska utredaren bedöma hur regleringen ska utformas och vilka situationer som ska undantas för att regleringen ska vara rättssäker och inte leda till orimliga effekter för enskilda. Förslagen ska vara i enlighet med de internationella regler och konventioner som Sverige har åtagit sig att följa (bland annat Europakonventionen och barnkonventionen) där barnets rätt till utbildning slås fast. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2024.

Den diakonala vagnings-tjänsten och informationsplikten

Beroende på hur utredningens förslag utformas och hur det tas vidare kan den diakonala vagnings-tjänsten komma att beröras på olika sätt. En lagstadgad informationsplikt skulle bland annat kunna innebära ett undantag från diakonens tystnadsplikt.

I biskopsbrevet *Om diakoni*, 2015, framgår att diakoni uttrycker kristen tro genom kärlek, omsorg och solidaritet med medmänniskor. Innehållet i uppdraget som diakon beskrivs i vagningsordningen och i inledningstexten till kyrkoordningens sjunde avdelning om kyrkliga uppdrag och befattningar. Enligt den första meningen i inledningsorden vid diakonvagningen ska en diakon ”uppsöka, hjälpa och stödja dem som är i kroppslig och själslig nöd, ge kristen fostran och undervisning i tron, i församling och samhälle vara ett barmhärtighetens tecken och i allt tjäna Kristus i sin nästa” (Den svenska kyrkohandboken del II, 1987). En del av kyrkans diakonala uppdrag, så som det uttrycks i vagningsordningen för diakoner, är att försvara människors rätt och stå på den förtrycktes sida. Inledningstexten till sjunde avdelningen knyter an till vagningsordningen:

[d]iakonen är genom sin gärning ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället. Diakonen har ett ansvar att göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Uppgifterna varierar beroende på de lokala sociala behoven och församlingarnas strukturer och diakonala prioriteringar. Uppdraget har en karitativ inriktning som också kan komma till uttryck exempelvis i undervisning. Varhelst det finns mänsklig nöd är det diakonens kallelse att ingripa och inspirera andra att ta ansvar.

I biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan*, 2014, beskrivs att diakonens uppdrag som röstbärare bland annat innebär ”en skyldighet att protestera

när människovärdet kränks och människor inte behandlas på ett värdigt sätt. Det kan ske genom att delta i offentlig debatt, föra samtal med samhällsföreträdare eller bistå en medmänniska i kontakt med myndigheter.”

Det kan härutöver framhållas att barnen intar en särställning i kristen tro och att de därför behöver särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet, vilket framgår av inledningen till kyrkoordningen.

De människor som vistas i Sverige utan tillstånd lever ofta i stor utsatthet. De är en av de grupper av människor i utsatthet som diakoner, församlingspedagoger och andra anställda möter i församlingens verksamhet. Diakoner ger ofta människor i utsatthet vägledning och stöd i att ta kontakter med socialtjänst, myndigheter och vård så att de ska kunna nyttja sina rättigheter. I kyrkoordningen finns en tystnadsplikt om sådant som en diakon har fått veta under enskild självvård och ett motsvarande förbud att röja sådana uppgifter (32 kap. 9 § respektive 54 kap. 1 §). Centralstyrelsen motive- rade detta med att en enskild som möter en diakon, på motsvarande sätt som i fråga om en präst, förväntar sig att det som framkommer vid självvårdande samtal inte får lämnas ut (CsSkr 1999:3 2–300). En diakon som bryter tystnadsplikten kan ytterst fråntas sin behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst (32 kap. 12 §). Det finns undan- tag från diakonens tystnadsplikt vilket skiljer den från prästens absoluta tystnadsplikt. Att diakonens tystnadsplikt inte är absolut motiverades bland annat av att den som samtalat med en diakon bör kunna medge att diakonen får kontakta exempelvis socialtjänsten om det ligger i den personens intresse (CsSkr 1999:3 2–300). I 32 kap. 9 § kyrkoordningen finns undantag från tystnadsplikten om

- personen i fråga medger att uppgiften lämnas ut,
- diakonen har ålagts att uttala sig under ed,
- det föreligger uppgifts-, informations- eller anmälningsskyldighet enligt lag, eller
- det föreligger anmälningsskyldighet enligt 54 kap. 13 a § kyrkoordningen till socialnämnden om någon i kyrkans verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

Vidare finns i kyrkans församlingsvårdande verksamhet ett förbud mot att röja personliga och känsliga uppgifter (54 kap. 2 §). I kyrkans familjerådgivning finns också förbud mot att röja uppgifter, som dock har undantag för att kunna ingripa till ett barns skydd (54 kap. 4 e §).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:14.

När det gäller motionens förslag om att utreda konsekvenserna för den diakonala vinningstjänsten av ett kommande förslag från den statliga *Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet* delar utskottet motionärens syn att det finns en osäkerhet, och i vissa avseenden en oro, över vad det kan innebära om förslaget skulle leda till lagstiftning. Det är enligt utskottet osäkert vad det skulle kunna innebära för den diakonala vinningstjänsten och utsatta grupper i samhället, liksom även vad det skulle kunna få för konsekvenser för samhället i övrigt. Utskottet anser att det är av vikt att Svenska kyrkan håller sig i framkant när frågor av detta slag är aktuella.

Samtidigt konstaterar utskottet att det ännu inte finns något förslag från den statliga utredningen som fått uppdraget att utreda en sådan informationsplikt för offentliga aktörer. Detta påverkar förutsättningarna för kyrkostyrelsen att nu utreda konsekvenser för den diakonala vinningstjänsten på det sätt som föreslås i motionen. Enligt utskottet talar detta mot att bifalla motionen. Vidare noterar utskottet att den

typ av förslag från en offentlig utredning som motionen rör, är av ett sådant slag som kyrkostyrelsen kan antas bevaka oavsett om det finns ett uppdrag eller en uppmaning att göra så. Med beaktande av det som anförts saknas det enligt utskottet tillräckliga skäl att nu besluta om ett utredningsuppdrag åt kyrkostyrelsen eller uppmana kyrkostyrelsen att framföra slutsatserna från en sådan översyn i framtida remissförfaranden. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahrebrand Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöö, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss mot utskottets beslut till förmån för bifall till motion 2023:14.

Sedan motionen skrevs har ytterligare ett steg tagits för att förverkliga angiverilagarna, genom de tilläggsdirektiv som regeringen med stöd av Sverigedemokraterna har lämnat till en pågående utredning. Kyrkostyrelsen kommer alltså inom kort att stå inför möjligheten att lämna remissvar på utredningen. Skulle lagarna bli verklighet så som Tidöavtalet skisserar kommer Svenska kyrkans diakonala verksamhet att sättas inför svåra prov, och människor som lever i utsatthet riskerar att drabbas hårt.

Många är de civilsamhällesorganisationer som har höjt sin röst mot det angiverisamhälle som Tidöavtalets förslag i förlängningen kan leda till. Så också företrädare för Svenska kyrkan. Kyrkomötet har nu en möjlighet att ge stöd till dessa opinionsyttringar. Som framgår av motionen är det något som har efterfrågats av Svenska kyrkan på lokal nivå.

Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Kicki Halldin och Birgitta Eliasson

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2023:14 till förmån för bifall till motionen.

Britt Björneke

Reservation 3

TU 2023:3

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2023:14 till förmån för bifall till motionen.

Margareta Andersson

Särskild mening 1

Vi vill anföra särskild mening i överensstämmelse med reservation från Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Kicki Halldin och Birgitta Eliasson.

Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson och Lena Orstadius

Särskild mening 2

Jag anser, liksom också många flera betonade muntligt att intentionen bakom motion 2023:14 är viktig. Den statliga utredningen om stärkt återvändandeverksamhet bör läggas ned.

Kristina Enholm

Särskild mening 3

Jag vill anföra särskild mening i överensstämmelse med reservation från Britt Björneke.

Linda Sjöo

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:4

Introduktionskurs i teologi för nyanställda

Sammanfattning

I betänkandet behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2023:23 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en introduktionskurs i teologi för alla nyanställda i Svenska kyrkan. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:23.

Motionens förslag

Motion 2023:23 av Ronnie Nilsson m.fl., Introduktionskurs i teologi för nyanställda

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en introduktionskurs i teologi för alla nyanställda i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2023:23 Introduktionskurs i teologi för nyanställda i tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:3 Kompetensutveckling, teologi och bibelkunskaper, med motion 2022:23. Kyrkomötet avslög motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2023:23 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:23.
--

Tillsyns- och uppdragsutskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för bifall till motionen.

Ronnie Nilsson

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:5

Vissa frågor med anledning av vigsel för par av samma kön

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som gäller frågor med anledning av vigsel för par av samma kön.

I motion 2023:24 föreslås att kyrkomötet beslutar att dels uttala en önskan att på sikt ska alla präster i Svenska kyrkan vilja viga samkönade par, dels uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet återkommande efterhöra hur arbetet går med biskopsmötets långsiktiga mål att alla präster i Svenska kyrkan med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön.

Motion 2023:61 handlar om att kyrkostyrelsen ska lämna förslag till kyrkoordningsändring med innebörden att behörig att anställas som domprost eller kyrkoherde, eller på ett längre vikariat än tre månader på en sådan befattning, endast är den som förklarar sig beredd att förrätta vigsel och välsignelsehandlingar enligt 23 kap. kyrkoordningen för såväl par av olika som av samma kön.

Utskottet framhåller samtal som centralt för att stärka kyrkans sammanhang som välkomnande och inkluderande i vid bemärkelse och ser att det redan finns kontaktvägar mellan biskopsmöte och kyrkostyrelse också i denna fråga. Med hänvisning till läronämndens yttrande anser utskottet inte att något villkor för behörighet till anställning som kyrkoherde ska läggas till. Utskottet föreslår att båda motionerna avslås.

Till betänkandet finns tre reservationer.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionernas förslag	3
Motion 2023:24 av Jonas Noréus m.fl., Ställningstagande för vigsel av samkönade par	3
Motion 2023:61 av Georg Lagerberg m.fl., Nytt villkor för anställning som kyrkoherde	3
Yttrande från läronämnden	3
Bakgrund	3
Kyrkomötets beslut 2009 om vigsel för par av samma kön.....	3
Biskopsmötet	4
Biskopsmötets uttalande i mars 2022	4
Kyrkoherdens ledningsansvar i församlingen, rätten till vigsel och vigselrätten.....	5
Särskilda villkor för behörighet att anställas som kyrkoherde.....	5
Behandling i kyrkomötet efter år 2009 av frågor med anknytning till vigsel för par av samma kön	6
Utskottets överväganden	7
Bilaga 1 Läronämndens yttrande 2023:3y	10
Bilaga 2 Läronämndens yttrande 2023:8y	11

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:24 punkt 1,
2. avslå motion 2023:24 punkt 2,
3. avslå motion 2023:61.

Motionernas förslag

Motion 2023:24 av Jonas Noréus m.fl., Ställningstagande för vigsel av samkönade par

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala en önskan att på sikt ska alla präster i Svenska kyrkan vilja viga samkönade par,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet återkommande efterhöra hur arbetet går med biskopsmötets långsiktiga mål att alla präster i Svenska kyrkan med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön.

Motion 2023:61 av Georg Lagerberg m.fl., Nytt villkor för anställning som kyrkoherde

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under mandatperioden återkomma till kyrkomötet med förslag till ändring av 34 kap. 9 § kyrkoordningen så att en ny femte punkt tillförs i bestämmelsen med innebörd att behörig att anställas som domprost eller kyrkoherde eller på ett längre vikariat än tre månader på en sådan befattning endast är den som förklarat sig beredd att förrätta vigsel och välsignelsehandlingar enligt 23 kap. för såväl par av olika som av samma kön.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2023:24 i Ln 2023:3y, *bilaga 1*, och över motion 2023:61 i Ln 2023:8y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkomötets beslut 2009 om vigsel för par av samma kön

Genom beslut av 2009 års kyrkomöte blev det möjligt med vigselgudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning för par av samma kön. Kyrkomötet beslutade om ändringar gällande detta i kyrkoordningen och i anvisningarna till kyrkohandbokens ordning för vigselgudstjänst (KsSkr 2009:6, G 2009:2, KmSkr 2009:1). Beslutet var en följd av införandet av könsneutrala äktenskap i Äktenskapsbalken (1987:230).

Någon skyldighet för enskilda präster att förrätta vigsel för par av samma kön följde inte med beslutet. Kyrkostyrelsen angav i sin skrivelse Vigsel och äktenskap KsSkr 2009:6 att "[D]et råder enighet inom Kyrkostyrelsen i frågan om att ingen präst mot sin personliga övertygelse om vad som är rätt ska tvingas viga par av samma kön. Detta följer av att Svenska kyrkan bejakar att det inom kyrkan kan rymmas olika syn på äktenskapet."

Biskopsmötet

Biskopsmötet består av stiftens biskopar, dvs de 14 biskopar som är anställda som biskop i ett stift. Det är ärkebiskopen som är ordförande och kallar till överläggningar. Varje biskop utövar dock sitt uppdrag som biskop självständigt.

Biskopsmötet sammanträdde första gången 1898 och har från 1909 samlats regelbundet för att ge biskoparna tillfälle att överlägga i frågor som har varit angelägna för dem och för kyrkan (CsSkr 199:3 s. 2–160). Biskopsmötet ger ut biskopsbrev i frågor som gäller kyrkans vigningstjänst, läroansvaret, pastorala och etiska frågor och liknande.

Förutom att vara ett organ för överläggning och samråd mellan stiftsbiskoparna i frågor som rör biskoparnas uppdrag, stiftsledning och ämbetsansvar, ska biskopsmötet ha tillsyn över biskoparnas verksamhet. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar. Det är dock förbehållet Ansvarsnämnden för biskopar att ingripa mot biskopar i tillsynsfrågor.

Kyrkostyrelsen har en skyldighet att begära in yttrande från biskopsmötet vid beredningen av beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt. Motsvarande bestämmelser finns om biskopsmötets skyldighet att på kyrkostyrelsens begäran yttra sig i sådana frågor. (12 kap. 3 a § respektive 13 kap. 2 § kyrkoordningen) Utöver detta är relationen mellan kyrkostyrelsen och biskopsmötet inte reglerad i kyrkoordningen.

Biskopsmötets uttalande i mars 2022

Biskopsmötet gjorde den 3 mars 2022 ett uttalande rubricerat *Om vigselrätt, vigselplikt och vigningsansvar*. I uttalandets inledning står följande

Frågan om prästers eventuella skyldighet att viga samkönade par har aktualiserats under några år. Det har rests krav på att ingen ska få viga till präst som inte lovar att viga samkönade par. Biskopsmötet ser att denna fråga berör flera för Svenska kyrkan grundläggande principer och finner därför anledning att uttala sig.

[...]

Vi ser en pågående förändring som vår kyrka under lång tid har bearbetat läromässigt och pastoralt. Under tiden har allt fler präster blivit beredda att viga par av samma kön, så att vi idag har långt fler präster som gärna viger samkönade par än vad som krävs för att täcka behovet. Vi tror mer på den processen än på tvångsmedel.

Detta sagt, står hela biskopsmötet idag bakom kyrkomötets beslut från 2009 om vigsel av par av samma kön. Allas vår gemensamma målbild i fråga om vigsel är att alla präster med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön. Denna målbild är vägledande i vårt arbete med antagning av prästkandidater, liksom i vårt arbete med främjande och tillsyn i våra respektive stift.

Avsnittet *Kyrkan och biskopens vigningsansvar* i uttalandet avslutas med det följande.

Att kyrkomötet skulle reglera de aspekter som biskopen tar hänsyn till i sin bedömning av prästkandidaters lämplighet är således för det första oförenligt med Svenska kyrkans ordning. För det andra vore det också olämpligt, eftersom det skulle öppna för en svåravgränsad och föränderlig reglering av egenskaper, åsikter och beteenden. För det tredje skulle en begränsning av biskopens vigningsansvar underminera ansvarsfördelningen i Svenska kyrkan. En sådan åtgärd skulle i grunden förändra Svenska kyrkans karaktär som ”en öppen folkkyrka, som i samverkan

mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet” (lagen om Svenska kyrkan).

TU 2023:5

Biskopsmötets uttalande återfinns i sin helhet på webbsidan www.svenskakyrkan.se/uttalanden-fran-biskopsmotet.

Kyrkoherdens ledningsansvar i församlingen, rätten till vigsel och vigselrätten

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat (2 kap. 9 § kyrkoordningen). Det finns i kyrkoordningen även bestämmelser om vad kyrkoherden har ett särskilt ansvar för och en sådan fråga är beslut om rätt till vigsel.

Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt till vigsel enligt Svenska kyrkans ordning, om inte synnerliga skäl hindrar det. Även när inte någon av de blivande makarna är kyrkotillhöriga får de viga i Svenska kyrkans ordning, om det finns särskilda skäl. Det är kyrkoherden för den församling där vigseln begärs som fattar beslut om rätt till vigsel (23 kap. 1 a § kyrkoordningen). Kyrkoherden kan uppdra till annan präst att fatta beslut om rätt till vigsel.

Kyrkoherdens ledningsansvar medför en skyldighet att se till att en präst kan tjänstgöra som vigselförrättare och kyrkoherden har därmed det lokala ansvaret för att de som vill ha en kyrklig vigsel kan få en sådan. När det gäller att själv leda en viss vigselgudstjänst har kyrkoherden inte något annat ansvar än andra präster.

I nämnda biskopsmötesuttalande i mars 2022 hänvisar biskoparna vad gäller vigselrätten till den reglering av äktenskapet som finns i svensk lag.

I äktenskapsbalken (4 kap. 3 § sista stycket) är vigselrätten formulerad som just en rätt, inte en plikt. Det innebär att ingen enskild präst kan tvingas att förrätta en vigsel. Syftet är att skydda individens frihet och frivillighet vad gäller äktenskap. I dagsläget finns präster som inte är beredda att viga samkönade par. Deras rätt att avstå från en viss vigsel regleras alltså i äktenskapsbalken.

Biskopsmötet yttrar vidare följande.

Vid flera tillfällen har läronämnden betonat att vigningstjänsten är kyrkans och inte tillhör den enskilda prästen. Det innebär självklart att prästen förväntas att följa kyrkans ordning även när det gäller vigsel. Det innebär också att det är kyrkan som helhet och inte den enskilda prästen som ansvarar för människors tillgång till de kyrkliga handlingarna; det är kyrkoherden som har att se till att de som efterfrågar och har rätt till vigsel också får en vigsel i församlingen i enlighet med kyrkans ordning (Ln 1997:3y samt Ln 2016:8y).

Särskilda villkor för behörighet att anställas som kyrkoherde

I 34 kap. 9 § anges de särskilda villkor som gäller för att kunna anställas som domprost eller kyrkoherde eller på ett vikariat på en sådan befattning som varar mer än tre månader. Det är domkapitlet som prövar dels de sökandes behörighet att utöva uppdraget som präst, vilket är en förutsättning för att få vara anställd som präst, dels deras behörighet till befattningen som kyrkoherde.

Den är behörig att anställas som domprost eller kyrkoherde mer än tre månader som

- har varit anställd som präst i Svenska kyrkan i minst tre år,
- har genomgått den utbildning som har fastställts av kyrkostyrelsen,

- uppfyller de villkor för befattningen som domkapitlet kan ha beslutat om enligt 11 §, och
- förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön.

Domkapitlet får medge undantag från de två första villkoren om det finns särskilda skäl.

Behandling i kyrkomötet efter år 2009 av frågor med anknytning till vigsel för par av samma kön

Kyrkomötet 2015

2015 års kyrkomöte behandlade två motioner av betydelse för kyrkliga handlingar, särskilt vigsel, (TU 2015:4).

Den ena motionen handlade om att kyrkostyrelsen skulle säkerställa att ingen diskrimineras i samband med kyrkliga handlingar. Tillsyns- och uppdragsutskottet konstaterade att det inte kunde ges i uppdrag till kyrkostyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om ett visst förhållande utan direkt stöd i kyrkoordningen och kyrkomötet avslag motionen.

I den andra motionen fanns två förslag, dels att ”den samvetsklausul som idag finns för dem som inte vill viga samkönade par” skulle tas bort, dels att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att göra vigselplikten till en del i antagningskriterierna till prästkandidat och vigning. Tillsyns- och uppdragsutskottet menade, med stöd av ett yttrande av läronämnden (Ln 2015:12y), att det inte finns någon samvetsklausul av det slag som angavs i motionen varför motionen i den delen föreslogs avslås. Utskottet konstaterade vad gällde den andra delen av motionen att det i flera sammanhang hade betonats att Svenska kyrkan kan hållbara olika syn på äktenskapet och att detta också ska kunna få praktiska konsekvenser för enskilda prästers handlingsutrymme. Utskottet såg det som ett avsteg från det som sades när ordningen för vigsel av par av samma kön infördes, om kyrkomötet nu skulle göra det till ett villkor för prästvigning att säga ja till att viga par av samma kön. Man menade att ett sådant villkor riskerade att få påtagligt negativa konsekvenser för sammanhållning och samtalsklimat inom Svenska kyrkan. Motionen avslogs.

Kyrkomötet 2016

2016 års kyrkomöte behandlade en motion som gällde ändring i kyrkoordningen så att det skulle bli ett villkor för vigning till präst att ha förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön (TU 2016:10). Tillsyns- och uppdragsutskottet hänvisade till att en enhällig läronämnd i sitt yttrande tydligt avvisat ett sådant tillägg i bestämmelserna om villkor för prästvigning. Vidare framhöll utskottet att det är fråga om ett villkor av helt annat slag än de tidigare villkoren som gäller det som är konstitutivt för kyrkan. Kyrkomötet avslag motionen.

Kyrkomötet 2022

2022 års kyrkomöte behandlade två motioner som rörde prästvigning respektive obehörigförklaring av präst med avseende på bland annat frågan om vigsel för personer av samma kön.

Den ena motionen handlade om att kyrkomötet skulle besluta att rekommendera att från och med 2023 bör prästvigning inte ske av prästkandidater som säger sig vägra viga samkönade par. Tillsyns- och uppdragsutskottet hänvisade till läronämndens yttrande (Ln 2022:13y) och motionen avslogs av kyrkomötet.

Den andra motionen innehöll förslag om att kyrkostyrelsen till 2023 års kyrkomöte skulle återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen med innebörd del att den som diskriminerar någon på vissa angivning grunder kan förklaras obehörig som präst, dels att det anses diskriminerande att avstå från att viga ett samkönat par enbart med motiveringen att paret är av samma kön. Tillsyns- och uppdragsutskottet angav bland annat att den detaljreglering av domkapitlets tillsyn som motionens förslag innebar inte skulle stämma överens med synen på domkapitlets självständiga tillsynsansvar och kyrkomötet avslag motionen. Utskottet yttrade också följande.

Oavsett vilken aspekt av de frågor som motionerna berör som diskuteras är det utskottets erfarenhet att bemötandet av var och en som uppsöker kyrkan eller redan finns i kyrkan är helt centralt. Det goda bemötandet måste fortsätta att stå i fokus i arbetet och i samtalen, som en förutsättning för att på ett trovärdigt sätt kunna härbärgera olika uppfattningar. Lagstiftningens diskrimineringsbestämmelser anger definitionen av diskriminering enligt lag, men för kyrkan räcker det inte att undvika diskriminering i formell mening utan ambitionen måste sättas betydligt högre genom en strävan att varje person, oavsett omständigheter, i kontakten med kyrkan ska få uppleva ett gott bemötande. Med befintliga bestämmelser i kyrkoordningen om rätten till vigsel för den medlem som uppsöker en församling, uttrycker regelverket den gemensamma utgångspunkten att kyrkan, genom församlingen, har en skyldighet att tillse att önskan om vigsel kan tillgodoses samt kyrkoherdens ansvar för detta. Erfarenheten visar också att detta har varit en fungerande ordning. Arbetet med att i kyrkans olika verksamheter tillförsäkra varje person ett gott bemötande ska även fortsättningsvis stärkas genom samtal och fortbildning för att både arbetsmiljö och kyrkans sammanhang i stort ska vara välkomnande och inkluderande i vid bemärkelse.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2023:24 och 2023:61.

Utskottet vill understryka vikten av att fortsätta på den inslagna vägen att genom samtal fortsätta arbetet med att var och en ska tillförsäkras ett gott bemötande i kyrkans olika verksamheter så att kyrkans sammanhang ska få vara välkomnande och inkluderande i vid bemärkelse.

Biskopsmötet uttryckte i mars 2022 en målbild angående präster och vigsel för par av samma kön. Det finns utan tvekan bland kyrkomötets ledamöter och deras väljare många som instämmer i målbilden men samtidigt är det utskottets mening att med tanke på den ansvarsfördelning som finns inom Svenska kyrkan behöver kyrkomötet inte göra något uttalande av det slag som föreslås i motionen.

Med hänvisning till läronämndens yttrande menar utskottet också att utifrån det ansvar som i Svenska kyrkan vilar på biskop och domkapitel respektive kyrkomöte, ankommer det inte heller på kyrkomötet att i kyrkoordningen lägga till ett sådant villkor för behörighet till anställning som kyrkoherde.

Vad gäller kontakter mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen i denna fråga finns ett konkret exempel i biskopsmötets beslut i mars 2023 att föreslå kyrkostyrelsen att utreda om samkönade vigslar får vara en fråga vid anställning. Kyrkostyrelsen har därefter beslutat om en sådan utredning. Utskottet noterar detta exempel på den

viktiga kontakt som, utan att vara föreskriven, redan finns mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen.

Utskottet anser mot denna bakgrund att motionerna ska avslås.

Uppsala den 5 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahrebrand Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för bifall till motion 2023:61.

Margareta Nisser-Larsson

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för bifall till motion 2023:24 punkten 2.

Britt Björneke

Reservation 3

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för eget yrkande om bifall till motion 2023:24. Jag anser att majoriteten i utskottet landat fel när man inte föreslår kyrkomötet att göra ett uttalande enligt motion 2023:24 punkten 1. Ett uttalande från kyrkomötet om en målbild som går i samklang med biskoparnas uttalade målbild skulle innebära bekräftelse av den senare, samt ge nomineringsgrupper möjlighet avisera olika uppfattningar i sakfrågan gällande målbild. Ett sådant uttalande skulle hålla sig inom gränserna för den ansvarsfördelning som finns inom Svenska kyrkan.

När det gäller dialog mellan kyrkostyrelsen och biskopsmötet enligt motion 2023:24 punkten 2 är de exempel som ges i bakgrundsbeskrivning och utskottets överväganden inte någon garanti för att dialog fortsättningsvis kommer att ske. Därför är det önskvärt och behövligt med en begäran från kyrkomötet om dialog i frågan. Att dialog och samtal ska vara vägen framåt har i samband med tidigare avslagna motioner inte funnits med i några beslut utan endast varit indirekt beskrivna i utskottsöverväganden i likhet med majoritetens överväganden i den nu aktuella motionen. Jag delar inte

läronämndens uppfattning att en dialog med biskopsmötet kring uppfyllelsen av biskoparnas egen målbild, som beställs av kyrkomötet, skulle innebära en förändring av den ansvarsfördelning som finns mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen. Tvärtom är hela syftet med motionen, inklusive dess andra punkt, att den håller sig inom de olika uppdragen och den ansvarsfördelning som finns inom Svenska kyrkan.

TU 2023:5

Jonas Noréus

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:3y

Om vigsel och kyrkans enhet

Läronämndens yttrande över motion 2023:24

Läronämnden vill påminna om att Svenska kyrkan sedan 2009 viger såväl samkönade som olikkönade par. Sedan 2017 har Svenska kyrkan en gemensam ordning för vigslar. Biskopsmötet har 2022 uttalat målbilden att ”alla präster med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön”.

En viktig evangelisk-luthersk princip är följande:

... för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense i fråga om evangeliets lära och förvaltningen av sakramenten. Och det är icke nödvändigt, att nedärvda människobud eller religiösa bruk eller yttre, av människor föreskrivna former för gudsdyrkan överallt äro lika. (Den augsburgska bekännelsen, artikel VII).

Därför vill läronämnden påminna om att Svenska kyrkan är en trosgemenskap och inte en åsiktsgemenskap, alltså krävs inte enighet om frågor som inte berör evangeliets lära och sakramentens förvaltning. I vår kyrkas tradition är vigsel inte ett sakrament.

Med anledning av motionens andra punkt vill läronämnden betona att samspelet mellan kyrkostyrelsen och biskopsmötet pågår kontinuerligt. En ytterligare reglering innebär en förändring i den ansvarsfördelning mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen som kännetecknar vår kyrkas ordning.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winninge och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:8y

Nytt särskilt villkor för anställning som domprost eller kyrkoherde

---

Läronämndens yttrande över motion 2023:61

Läronämnden konstaterar att Svenska kyrkan sedan 2009 viger såväl samkönade som olikkönade par. Kyrkoherden har ansvaret för att samkönade par kan vigas inom församlingen eller pastoratet. Sedan 2017 har Svenska kyrkan en gemensam ordning för vigslar. Biskopsmötet har 2022 uttalat målbilden att ”alla präster med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön”.

Vidare vill läronämnden uppmärksamma att om motionen skulle bifallas så innebär det en förändring av konkretionsnivån i regleringen av domkapitlets behörighetsförklaring av kyrkoherde. Vid en förändring av denna art ska beaktas vad läronämnden tidigare anfört i Ln 2008:7y:

Domkapitlet har att oväldigt utöva sin tillsynsuppgift och redovisar sin tillsyn genom fattade beslut. En särskild kontroll av hur en specifik tillsynsuppgift utförs skulle innebära en förändring av det ansvar som i vår kyrkotradition ålagts biskop och domkapitel.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:6

Tvångsförvaltning av församlingar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:28 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att lämna förslag på ändringar i kyrkoordningen som innebär att det blir möjligt för stift att tvångsförvalta församlingar.

Utskottet anser att stiftet bör stödja församlingar och pastorat genom samverkan snarare än tvångsförvaltning och föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:28.

Motionens förslag

Motion 2023:28 av Olov Lindquist m.fl., Tvångsförvaltning av församlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att det blir möjligt för stift att tvångsförvalta församlingar.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2023:28 i Ln 2023:4y, *bilaga 1*.

Bakgrund

När lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och kyrkoordningen tillkom bestämdes stiftets grundläggande uppgift till att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv. Närmare bestämmelser om tillsynen finns i 57 kap. 1 § i kyrkoordningen som inleds med att ange att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. Sådant som ingår i tillsynen räknas upp och de åtgärder som direkt gäller församlingarnas och pastoratens verksamhet är

- råd, stöd och hjälp, dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, i rättsliga frågor och i förvaltningsfrågor samt beträffande hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs,
- utfärdande av församlingsinstruktion,
- biskopens visitationer,

- biskopens och domkapitlets granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften,
- befogenhetsprövning, och
- beslutsprövning.

I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte (CsSkr 1999:3) redovisade Centralstyrelsen att några remissinstanser hade efterlyst närmare regler eller beskrivningar av vilka åtgärder som ska kunna vidtas i förlängningen av tillsynen, t.ex. om den som står under tillsyn vägrar efterkomma tillsynsorganets påpekanden. Centralstyrelsen framhöll att när det gäller ”den mer kontrollerande funktionen som också är en del av tillsynen kommer de åtgärder som står till förfogande för tillsynsorganet att variera beroende på vilken nivå och vilka frågor det handlar om”. Vidare såg Centralstyrelsen det som självklart att ett självständigt trossamfund, i likhet med ideella föreningar av annat slag, i grunden bygger på att det finns ett samförstånd och en lojalitet från alla dem som deltar i verksamheten och en gemensam vilja att verka till det bästa för det som är trossamfundets uppgift.

Frågor om ytterligare möjliga åtgärder inom ramen för tillsynsfunktionen har efter kyrkoordningens tillkomst diskuterats främst i perspektiv av kyrkoordningens ställning och auktoritet inte minst, i de fall en församling eller samfällighet inte har rättat sig efter tillsynsorganens beslut i beslutsprövningsärenden. I stor utsträckning har det gällt möjligheterna att införa något slags sanktioner vid medvetna brott mot kyrkoordningens bestämmelser. Motioner på detta område har behandlats i detta utskotts betänkanden TU 2000:16, 2003:8, 2007:4, 2011:15, 2015:8 och 2017:14.

Begreppet tvångsförvaltning avser en åtgärd där en myndighet, statlig eller kommunal, tar över förvaltningen av egendom och verksamhet som har blivit misskött. Exempelvis kan hyresnämnden enligt bostadsförvaltningslagen besluta om tvångsförvaltning av hyreshus.

I *Personalutredningen* (SKU 1998:6 s. 80 och 81) angav utredningen under rubriken *Tillsynens syfte och tänkbara åtgärder* att

Enligt vår uppfattning borde även övervägas en ordning där en församling ytterst kan ställas under tvångsförvaltning.

samt

Frågan om formerna för indelningsändring och om hur församlingens förvaltning skall skötas hör inte till vårt utredningsområde. Vi har emellertid inhämtat att val- och indelningsutredningens förslag innefattar en rätt för tillsynsorganet att ta initiativ till indelningsändringar och att överklaga indelningsbeslut. Något förslag från berörda grupper om tvångsförvaltning av församlingar synes emellertid inte komma att läggas.

En hänvisning till personalutredningen gjordes tio år senare i utredningen *Styra och leda* (SKU 2008:1 s. 252).

Personalutredningen menade att det borde prövas om tvångsförvaltning ska kunna ske. Med utgångspunkt från att församlingen är Svenska kyrkan på lokal nivå – kyrkan framträder som församlingar – kan det finnas skäl som talar för att stiftet i vissa fall och för viss tid skulle kunna ta över församlingsstyrelsen. Primärt torde detta vara aktuellt om församlingen inte fullgör sin grundläggande uppgift eller bedriver en verksamhet som uppenbart står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Med det faktiska ekonomiska beroende som finns mellan delarna och helheten kan det också finnas skäl för någon form av

tvångsförvaltning om en församling eller samfällighet riskerar att gå över styr ekonomiskt.

TU 2023:6

Det lokala självstyret och den demokratiska uppbyggnaden kännetecknar Svenska kyrkan och i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att församlingen är lokal enhet inom Svenska kyrkan. Församlingens relation till trossamfundet Svenska kyrkan kommer till uttryck i lagstiftning och kyrkoordning på ett sätt som organisatoriskt påminner om hur en kommun relaterar till den svenska staten. En kommun kan inte gå i konkurs och frågan om statlig tvångsförvaltning av en kommun är inte reglerad. För en församling är det inte möjligt att avveckla sig genom avregistrering eller att upphöra genom konkurs eller likvidation eller på annat sätt träda ur trossamfundet (6 § andra stycket lagen (1998:1593) om trossamfund). Kyrkoordningen innehåller inte några bestämmelser om tvångsförvaltning utan stiftets möjligheter att ingripa blir med gällande regelverk en fråga om hur de mer allmänna reglerna om stiftets främjande och tillsyn kan tolkas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:28.

Utskottet konstaterar att de ekonomiska förutsättningarna för många församlingar och pastorat har försämrats under en längre tid och att detta ställer stora krav på dem som är beslutsfattare. Om en församling eller ett pastorat på grund av egna beslut eller oförutsedda betydande utgifter hamnar i stora ekonomiska svårigheter, eller på annat sätt inte har nödvändiga förutsättningar för att sköta sin förvaltning, finns behov av stöd för att ta sig ur denna situation. Utskottet menar dock att stiftets insats i detta inte bör vara tvångsförvaltning utan i stället genom samverkan med församlingen eller pastoratet i positiv anda söka lösningar på de problem som uppstått. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 5 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för bifall till motionen. Majoriteten hänvisar bara till de möjligheter som i dag står till buds, men som i vissa fall konstaterats vara otillräckliga, vilket är bakgrunden till motionens tillkomst. Antingen delar utskottet problembilden och då är det ett faktum att fler möjligheter behövs för att komma till rätta med vissa församlingars ekonomiska problem, eller också anser utskottet att de situationer som uppkommer löses galant med nuvarande verktyg/metoder/möjligheter. Motionen är därför inte bemött på ett tillfredsställande sätt.

Jonas Noréus

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:4y

Tvångsförvaltning av församlingar

Läronämndens yttrande över motion 2023:28

Motionen rör Svenska kyrkans två pastorala nivåer (församling och stift) och deras samspel. I Ln 2012:2y anger läronämnden: ”I Svenska kyrkan är samspelet mellan församlingar, pastorat och stift väsentligt ur ett läroperspektiv.”

Läronämnden konstaterar att tvångsförvaltning av en församling eller ett pastorat inte strider mot Svenska kyrkans identitet och ligger i linje med kyrkoordningens beskrivning av såväl biskopens uppdrag (svara för ledning och tillsyn, vårda och värna kyrkans enhet) som stiftets uppdrag (främja och ha tillsyn).

I Ln 2020:1y behandlade läronämnden frågan om stiftens uppdrag att säkerställa att församlingarnas teologiska och ekonomiska ansvar hålls samman. Läronämnden refererade till ett tidigare yttrande:

I sitt yttrande över strukturfrågor Ln 2012:2y betonade nämnden att det är nödvändigt att Svenska kyrkan i en tid med mycket förändringar säkerställer att organisationen både är pastoralt och ekonomiskt bärkraftig. Detta ska bidra till att uppfylla det som i kyrkoordningens inledning beskrivs som dess syfte: ”... att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse.”

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Maria Södling, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:7

Kyrkoherdars anställningsförhållanden

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner som gäller frågor angående kyrkoherdars anställningsförhållanden.

I motion 2023:31 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda kyrkoherdarnas anställningsförhållande och i motion 2023:48 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att tillsätta en utredning för att belysa konsekvenserna av att kyrkoherdar skulle anställas av stiftet.

Utskottet ser behov av en utredning om kyrkoherdarnas anställningsförhållanden och föreslår att motionerna bifalls.

Till betänkandet finns tre reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla motion 2023:31,
2. bifalla motion 2023:48.

Motionernas förslag

Motion 2023:31 av Jonas Noréus m.fl, Kyrkoherdarnas anställningsförhållande

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda kyrkoherdarnas anställningsförhållande.

Motion 2023:48 av Mona Olsson m.fl., Stiftsanställda kyrkoherdar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att belysa konsekvenserna av att kyrkoherdar skulle anställas av stiftet.

Bakgrund

Den nuvarande ordningen vad gäller lokalanställning av kyrkoherde och andra präster i församlingen har gällt sedan kyrkoordningens tillkomst år 2000. ”För varje församling ska det finnas anställd en kyrkoherde” anges i 34 kap. 1 § kyrkoordningen och församlingar som ingår i ett pastorat har gemensam kyrkoherde. Det är församlingens ansvar att anställa och avlöna den personal, inklusive kyrkoherde, som behövs för församlingens verksamhet, 2 kap. 1 § och det är sedan kyrkoherden som leder all dess verksamhet, 2 kap. 9 §.

Vi har även särskilt prövat möjligheten till stiftsanställning av kyrkoherdarna, ett alternativ som också det berörts i utredningen. Vi har dock inte funnit skäl förorda en sådan lösning. Anledning härtill är bl.a. att åtskilliga problem uppkommer om inte samtliga kyrkoherdar accepterar erbjudande om övergång till stiftsanställning, att ansvarsfördelningen mellan kyrkoråd och kyrkoherde, särskilt vad gäller arbetsmiljöfrågor, blir otydlig, att avståndet mellan kyrkoherdar och komminister ökar samt att systemet blir svårhanterligt bl.a. i personaladministrativt hänseende. Vidare skulle skillnaden överbetonas mellan kyrkoherdes ansvar i kyrkans vigningstjänst och prästs ansvar i denna tjänst (CsSkr 1999:3 s. 2–42).

2007 uttalade tillsyns- och uppdragsutskottet vad gäller arbetsgivaransvaret att

ett helt och odelat arbetsgivaransvar hos församlingar och samfälligheter ger de bästa förutsättningarna för en samlad arbetsgivarpolicy gentemot alla anställda på en arbetsplats. Ansvarsfördelningen mellan stiftet och den lokala nivån blir tydligare när arbetsgivar- och tillsynsfunktionerna hålls isär. Med detta har vi inte sagt att allt fungerar väl (TU 2007:7 Ansvarsfrågan i pastoraten).

2013 yttrade tillsyns- och uppdragsutskottet att

lokalanställningen inte är problemfri men att det dock inte innebär att utskottet anser att kyrkan bör överväga en återgång till den ordning med delade arbetsgivarfunktioner som gällde före år 2000 för församlingspräster. Det var bland annat på grund av de arbetsmiljöproblem som den tidigare ordningen i vissa fall ledde till samt stiftens dubbla roll som både utövare av tillsyn och vissa arbetsgivarfunktioner som ordningen med delade arbetsgivarfunktioner övergavs och lokalanställning infördes. Utskottet anser därför inte att det finns någon anledning att ompröva den ordning som gäller idag (TU 2013:12 Följder av lokal anställning av präster).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motionerna 2023:31 och 2023:48.

Under de över tjugo år som Svenska kyrkan haft den nuvarande ordningen för anställning av präster har i olika sammanhang, också i kyrkomötet, framförts synpunkter på att den skulle behöva ses över. Kyrkoherdarnas anställningsförhållanden har särskilt diskuterats, bland annat med hänvisning till frågan om så kallade utköp av kyrkoherdar och svårigheter som har kunnat uppstå relaterade till kyrkoherdens roll i förhållande till kyrkorådet.

I motionerna efterfrågas utredning av kyrkoherdarnas arbetsförhållanden och konsekvenser av om kyrkoherdar skulle anställas av stiftet. Enligt utskottets mening finns anledning att göra en sådan utredning, där olika aspekter av möjliga anställningsförhållanden blir belysta, utifrån Svenska kyrkans syn på kyrkoherden, församlingen och stiftet och relationen mellan dessa. Utskottet ställer sig bakom att en utredning görs för att på nytt ta ett samlat grepp om kyrkoherdarnas anställningsförhållanden och

eventuella behov av och möjligheter att ändra dessa och föreslår därför att kyrkomötet bifaller motionerna.

Uppsala den 5 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för avslag på båda motionerna.

Ronnie Nilsson

Reservation 2

Vi reserverar oss mot utskottets förslag till förmån för avslag på båda motionerna.

Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin

Reservation 3

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till förmån för avslag på båda motionerna.

Margareta Andersson

Särskild mening

Vi vill anföra särskild mening till förmån för avslag på båda motionerna.

Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:8

Från diakon till kyrkoherde

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:59 Från diakon till kyrkoherde, i vilken det föreslås att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda vad som krävs för att en diakon ska kunna bli kyrkoherde. Enligt utskottet står det redan klart vad som krävs för uppdraget som kyrkoherde. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:59.

Motionens förslag

Motion 2023:59 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl., Från diakon till kyrkoherde

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som krävs för att en diakon ska kunna bli kyrkoherde.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2023:59 i Ln 2023:7y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Uppdraget som kyrkoherde

Endast den som är behörig att utöva uppdraget som präst kan vara anställd som kyrkoherde, vilken är en av de prästerliga befattningarna reglerad i kyrkoordningen (34 kap.). I inledningsorden till kyrkohandbokens ordning för mottagande av kyrkoherde, framgår att "[k]yrkoherdens uppgift är att vara församlingens/församlingarnas andliga ledare och tillsammans med (övriga präster och) de förtroendevalda tillse att allt sker med god ordning och efter Guds vilja" (Den svenska kyrkohandboken del II, 1987). Kyrkoherden ska även "planera och samråda, uppmuntra och inspirera medarbetarna, fördela uppgifterna i församlingen och verka för församlingens tillväxt i tro på Herren".

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat (2 kap. 9 § första stycket kyrkoordningen). Bestämmelsen infördes genom beslut av 2009 års kyrkomöte (KsSkr 2009:5, O 2009:1, KmSkr 2009:2). I det utredningsarbete som föregick beslutet framhöll Demokratiutredningen i betänkandet *Styra och leda* (SKU 2008:1)

att det fanns behov av en särskild kompetens kopplad till församlingens grundläggande uppdrag för uppdraget som kyrkoherde, vilket inte minst var tydligt sett till kyrkoherdens särskilda uppgifter som de anges i kyrkohandbokens ordning för mottagande av kyrkoherde. Utredningen ansåg att pastoralt ansvar och ledarskap borde hållas samman och att kyrkoherden bör ha det övergripande ledarskapet för verksamheten som helhet (s. 125 f.).

Ansvaret framgår bland annat av 5 kap. 2 § kyrkoordningen, enligt vilken kyrkoherden ska, utifrån avgivna vigningslöften och på eget ansvar, fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Vidare har kyrkoherden gemensamt med kyrkorådet ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Kyrkoherden har även ansvaret för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Detta tillsynsansvar är ett uttryck för kyrkoherdens ställning i kyrkans episkopala struktur. Kyrkoherden är självskriven ledamot i kyrkorådet och kan inte sätta någon annan präst i sitt ställe (4 kap. 6 § kyrkoordningen).

Uppdraget som diakon respektive präst

Innehållet i uppdragen som diakon respektive präst framgår bland annat i vigningsordningarna och i inledningstexten till kyrkoordningens sjunde avdelning om kyrkliga uppdrag och befattningar. I sin vigning ges diakonen uppdraget att ”försvara människors rätt, stå på de förtrycktas sida och uppmuntra och frigöra Guds folk till det som är gott, så att Guds kärlek blir synlig i världen”. I inledningstexten till kyrkoordningens sjunde avdelning framgår det bland annat att diakonens uppgifter varierar beroende på de lokala och sociala behoven och församlingarnas strukturer och diakonala prioriteringar. I inledningsorden till prästvigningen i kyrkohandboken framgår att prästen ska ”predika Guds ord och förvalta sakramenten, leda församlingens bön och tillbedjan i gudstjänsten, undervisa och utöva själavård och så vara en herde för Guds hjord”.

När det gäller uppdraget diakon respektive präst kräver de olika uppdragen vitt skilda utbildningar. Uppdragen skiljer sig också åt när det gäller befogenheter och ansvarsområden. De livslånga löften är en del av vigningstjänsten. Den som är behörig att utöva uppdraget som präst och som vigts till diakon får inte utöva uppdraget som präst och det motsatta gäller diakon som vigts till präst (31 kap. 1 § och 32 kap. 1 §).

Den som vill bli präst eller diakon måste bli antagen som kandidat i ett stift. Utbildningen innefattar såväl fackutbildning vid universitet eller högskola som pastoraltelogisk utbildning. Till detta kommer också församlingspraktik och olika stiftsförlagda utbildningsmoment. Prästens fackutbildning består av teologiska och religionsvetenskapliga ämnen (magisterexamen och ytterligare studier), och diakonens fackutbildning är antingen inom psykologi, socialt arbete, vård, medicin eller folkhälsa (som lägst kandidatexamen alternativt en yrkesexamen). Det pastoraltelogiska året har utbildningsmoment som är gemensamma för båda uppdragen, men har delvis olika mål och innehåller också det som är specifikt för respektive uppdrag. Efter prästvigningen följer ett pastorsadjunksår innan en präst kan söka en ordinarie tjänst.

För att kunna anställas som kyrkoherde krävs sedan 2013 enligt huvudregeln att den sökande ska ha varit anställd som präst i Svenska kyrkan i mer än tre år och ha genomgått den av kyrkostyrelsen fastställda kyrkoherdeutbildningen (34 kap. 9 §).

Tidigare behandling av kyrkomötet

Frågan om svårigheter att rekrytera kyrkoherdar har behandlats av kyrkomötet genom motion 2016:28 Brist på kyrkoherdar, i vilken det bland annat föreslogs att kyrkosty-

relsen skulle ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att lösa bristen på kyrkoherdar. Motionen avslogs (KmSkr 2016:1). Organisationsutskottet ansåg i sitt betänkande O 2016:4 att det inte gick att säga att det generellt rådde brist på kyrkoherdar och lyfte även fram att stiftet har ansvar att hantera frågor om rekrytering av kyrkoherdar.

I motion 2018:49 Arbetsledande diakoner och församlingsråd, föreslogs bland annat att det skulle utredas om en diakon som är arbetsledare för en församling ska kunna ges uppdraget att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet. Motionen avslogs (KmSkr 2018:1). I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:11 underströks bland annat att motionens förslag avsåg olika uppdrag och att den präst som är ledamot i ett församlingsråd fullgör uppdraget som ersättare för kyrkoherden som prästerlig ledamot. Utskottet ansåg att detta förhållande bör ses samman med inledningsorden till prästvigningen i kyrkohandboken som avslutas med att prästen ska ”så vara herde för Guds hjord”. Mot denna bakgrund lyfte utskottet att prästen ska fullgöra detta herdeskap också i uppdraget som ledamot i församlingsrådet, att prästen och diakonen inte ges samma uppdrag inom vigningstjänsten och att de inte är utbytbara som ledamöter i församlingsrådet. Avslutningsvis konstaterade utskottet att kyrkoherden ska vara präst och detsamma ska gälla den som ersätter i kyrkoherden i en uppgift som är direkt kopplad till (kyrko)herdeskapet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:59.

Som framgår av bakgrundsbeskrivningen kan endast den som är behörig att utöva uppdraget som präst vara anställd som kyrkoherde. Prästen har utifrån sin vigning ansvaret för att förkunna ordet och förvalta sakramenten, samt vara en herde för Guds hjord. Vidare leder kyrkoherden all verksamhet i församlingar och pastorat, samt har ansvaret för tillsyn över verksamheten utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Utskottet konstaterar att innehållet i uppdragen som diakon respektive präst skiljer sig åt, att det krävs skilda utbildningar och att en teologisk magisterexamen är ett krav för att bli präst. Vidare framgår det av 32 kap. 1 § kyrkoordningen att den som är behörig att utöva uppdraget som diakon och som vigts till präst inte får utöva uppdraget som diakon. Det framgår vidare av bakgrundsbeskrivningen att utskottet tidigare har konstaterat att kyrkoherden ska vara präst och detsamma ska gälla den som ersätter kyrkoherden i en uppgift som är direkt kopplad till (kyrko)herdeskapet (TU 2018:11).

Läronämnden har yttrat sig över motionen och hänvisar till sina yttranden Ln 2021:1y och Ln 2005:5y samt uttalar vidare att:

Kyrkoherdeuppdraget är kopplat direkt till prästens speciella uppdrag i vigningstjänsten.

I löftenas inledningsord i prästvigningsmässan formuleras detta som att: ”En präst skall predika Guds ord och förvalta sakramenten, leda församlingens bön och tillbedjan i gudstjänsten, undervisa och utöva självård och så vara en herde för Guds hjord” (Den svenska kyrkohandboken del II, 1987). Prästen har utifrån sin vigning ansvaret för att förkunna ordet och förvalta sakramenten och bär utifrån detta ansvar också uppdraget att vara herde (pastor) i en församling.

Utskottet har också tagit del av De Ungas Kyrkomötes yttrande över motionen som är negativt till förslaget och bland annat hänvisar till läronämndens yttrande.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser utskottet att det redan står klart vad som krävs för uppdraget som kyrkoherde, vilket är ett prästerligt uppdrag. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:7y

Kyrkoherdens uppdrag

Läronämndens yttrande över motion 2023:59

Svenska kyrkan har en vigningstjänst med tre olika uppdrag: biskop, präst och diakon. I sitt yttrande Ln 2021:1y hänvisar läronämnden till Ln 2005:5y där det konstateras att:

Svenska kyrkan har *en* vigning med samma grundläggande innehåll till de tre uppdragen som biskop, präst och diakon. Vigningen innebär att den som vigs får kyrkans kallelse att gå in i livslång tjänst med förpliktelse till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Samtidigt sker vigningen till ett särskilt ansvar eller uppdrag som biskop, präst eller diakon. Dessa uppdrag har olika karaktär.

Det finns chefs- och ledningsfunktioner av olika slag i Svenska kyrkans organisation och kyrkoherden leder all verksamhet i församlingen (5 kap. 1–2 §§ kyrkoordningen). Kyrkoherdeuppdraget är kopplat direkt till prästens speciella uppdrag i vigningstjänsten.

I löftenas inledningsord i prästvigningmässan formuleras detta som att: ”En präst skall predika Guds ord och förvalta sakramenten, leda församlingens bön och tillbedjan i gudstjänsten, undervisa och utöva själavård och så vara en herde för Guds hjord” (Den svenska kyrkohandboken del II, 1987). Prästen har utifrån sin vigning ansvaret för att förkunna ordet och förvalta sakramenten och bär utifrån detta ansvar också uppdraget att vara herde (pastor) i en församling.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Ann-Katrin Bosbach, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:9

Kyrkoordningens reglering av förtroendevaldas uppdrag

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2023:68, 2023:92 och 2023:96. De tre motionerna har det gemensamt att de lämnar förslag för att komma till rätta med förtroendevalda som kan sägas ha ett illojalt beteende gentemot den organisation de valts att företräda. Förslagen i motionerna avser ökad möjlighet för kyrkofullmäktige att återkalla uppdrag som givits genom indirekta val, stiftens tillsyn över förtroendevalda respektive införande av en lojalitetsförklaring som krav för att vara valbar. I ett par av motionerna efterfrågas att regelverket för Svenska kyrkan får skarpare sanktionsmöjligheter riktat mot de förtroendevalda.

Svenska kyrkan har en demokratisk uppbyggnad och i kyrkoordningen finns redskap för att hantera den problematik som lyfts i de tre motionerna. Utskottet menar att i detta har nomineringsgrupperna en viktig roll att medvetandegöra vad ett förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan innebär och att det finns en förväntan på lojalitet med kyrkoordningen. Till detta kommer de instrument som återfinns i kyrkoordningen med främst stiftens tillsyn och frågan om ansvarsfrihet, som beslutas av kyrkofullmäktige.

Utskottet föreslår att samtliga tre motioner avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionernas förslag	3
Motion 2023:68 av Marcus Romedahl, Återkallande av uppdrag för förtroendevald.....	3
Motion 2023:92 av Marie Rydén Davoust, Tillsyn också över förtroendevalda	3
Motion 2023:96 av Eva Nordung Byström m.fl., Lojalitet mot kyrkoordningen.....	3
Bakgrund	3
Gällande bestämmelser	3
Lojalitetsförklaring för förtroendevald	5
Sanktioner och tillsyn	6
Utskottets överväganden	8
Reservation 1	9
Reservation 2	10

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:68,
2. avslå motion 2023:92,
3. avslå motion 2023:96.

Motionernas förslag

Motion 2023:68 av Marcus Romedahl, Återkallande av uppdrag för förtroendevald

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda utökad möjlighet för kyrkofullmäktige att kunna återkalla uppdraget för vissa valda förtroendevalda.

Motion 2023:92 av Marie Rydén Davoust, Tillsyn också över förtroendevalda

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att stiftens tillsyn också kan omfatta förtroendevalda inom församling och pastorat.

Motion 2023:96 av Eva Nordung Byström m.fl., Lojalitet mot kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att den som kandiderar i kyrkovalet skriftligen ska lova att vara lojal mot och efterfölja Svenska kyrkans ordning som den uttrycks i kyrkoordningen.

Bakgrund

De tre motionerna har det gemensamt att de lämnar förslag för att komma till rätta med förtroendevalda som kan sägas ha ett illojalt beteende gentemot den organisation de valts att företräda. Förslagen i motionerna avser ökad möjlighet för kyrkofullmäktige att återkalla uppdrag som givits genom indirekta val, stiftens tillsyn över förtroendevalda respektive införande av en lojalitetsförklaring som krav för att vara valbar. I ett par av motionerna efterfrågas att regelverket för Svenska kyrkan får skarpare sanktionsmöjligheter riktat mot de förtroendevalda.

När det gäller frågan om att återkalla uppdrag är detta reglerat i kyrkoordningen och bestämmelserna överensstämmer med regleringen i kommunallagen (se avsnittet ”Gällande bestämmelser” nedan). Frågor som rör införande av lojalitetsförklaring för förtroendevalda samt sanktioner och tillsyn i ett bredare perspektiv än för bara förtroendevalda har behandlats av kyrkomötet genom åren och nedan följer en redovisning av det.

Gällande bestämmelser

I 33 kapitlet kyrkoordningen finns bestämmelser om kyrkans förtroendevalda. Av dessa bestämmelser framgår att valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet (33 kap. 4 §). I samma paragraf finns också reglerat var den som väljs behöver vara kyrkobokförd vid val till församling, pastorat respektive stift.

I 33 kap. finns vidare vissa bestämmelser om valbarhets hinder (33 kap. 5–9 §§). Dessa bestämmelser innebär att vissa grupper av anställda inte är valbara som förtroendevalda i församling, pastorat, på stiftsnivå och till kyrkomötet.

I samma kapitel finns även reglerat om uppdragets upphörande (33 kap. 10 och 11 §§). Av den senare paragrafen framgår att kyrkofullmäktige får återkalla uppdraget för en förtroendevald som har valts av fullmäktige om hen har vägrats ansvarsfrihet eller genom dom som vunnit laga kraft har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer. Detsamma ska tillämpas på stiftsfullmäktige och kyrkomötet. Tillämpningen av bestämmelserna om återkallande förutsätter att det objektivt sett finns ett skäl för entledigande.

Landets kommuner har avseende demokratifrågor och förtroendevalda många likheter med Svenska kyrkan. I kommunallagen (SFS 2017:725) regleras möjligheten att återkalla uppdrag för förtroendevald (4 kap. 9 §). Denna bestämmelse överensstämmer med 33 kap. 11 § kyrkoordningen.

Av 3 kap. 2 § punkten 9 i kyrkoordningen framgår att kyrkofullmäktige ska besluta om ansvarsfrihet. Kyrkofullmäktiges beslut om ansvarsfrihet grundar sig normalt på vad revisorerna uttalat i revisionsberättelsen. Det framgår inte av kyrkoordningen under vilka förutsättningar fullmäktige kan vägra ansvarsfrihet. Det finns anledning att anta att vad som gäller för kommuner i detta sammanhang går att applicera också på kyrkan. I kommunala sammanhang har som grunder angetts bristande måluppfyllelse, ohörsamhet till mål och riktlinjer fastställda av fullmäktige eller i bestämmelser, bristande styrning, uppföljning och kontroll, skada på t.ex. person eller förtroende, ekonomisk skada, obehörigt beslutsfattande, icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning, otillräcklig beredning av ärenden och brister i redovisningen.

Förutsättningarna för att ett uppdrag ska kunna återkallas utifrån 33 kap. 11 § är att det gäller ett uppdrag som förtroendevald och att uppdraget har getts genom ett indirekt val som har förrättats av ett beslutande organ. De uppdrag som det gäller är ledamot eller ersättare i beredande och verkställande organ samt ordförande eller vice ordförande i beslutande organ. De som valts vid ett direkt val svarar inför väljarna för förvaltningen av sitt uppdrag. Ett sådant uppdrag kan inte återkallas men däremot kan missnöje visa sig genom att en förtroendevald inte blir omvald. Det är endast det beslutande organ som valt en förtroendevald som kan återkalla uppdraget i likhet med att endast väljarna avgör vem som ska vara förtroendevald i ett direktvalt organ. En nomineringsgrupp kan alltså inte återkalla ett uppdrag för att gruppen är missnöjd med hur en förtroendevald sköter sitt uppdrag. Detta gäller även om en förtroendevald har lämnat en nomineringsgrupp.

I de fall förtroendevalda ägnar sig åt myndighetsutövning gäller också samma regler som för förtroendevalda i kommunerna. De kan ställas till ansvar för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken, för mutbrott enligt 20 kap. 2 § brottsbalken och för brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. Den kyrkliga verksamheten som är reglerad i kyrkoordningen utgör inte myndighetsutövning. För den verksamheten gäller liksom för annan verksamhet i samhället den allmänna lagstiftningen. Det innebär bland annat att förtroendevald som är ledamot i ett styrelseorgan i Svenska kyrkan har ett straffansvar för mutbrott även i den kyrkliga verksamheten. Straffansvar finns på motsvarande sätt kopplat till vissa bestämda lagar såsom arbetsmiljölagen, dataskyddsförordningen och miljöbalken. Vidare är var och en som gjort sig skyldig till brott skyldig att ersätta en ren förmögenhetsskada som orsakats av brottet enligt 2 kap. 4 § skadeståndslagen. Det är osäkert om skadestånd p.g.a. vårdslöshet kan utkrävas. Men i likhet med vad som gäller för en ideell förening skulle en förtroendevald som sitter i ett styrelseorgan kunna bli personligen betalningsansvarig för skulder orsakade av vårdslös ekonomisk förvaltning. Har styrelsen bevil-

jats ansvarsfrihet bör dock den juridiska personen ensam vara betalningsansvarig. Vad som gäller i ett enskilt fall är dock en fråga för domstolarna att klarlägga.

I 38 kap. 28 § kyrkoordningen regleras vad som gäller när kandidater ska anmälas inför kyrkovalet. Av paragrafens första och andra stycke framgår att andra än anmälda kandidater för registrerade nomineringsgrupper är inte valbara och kandidaterna ska skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem. Detta kan sägas vara ett ytterligare valbarhetsvillkor utöver dem som anges i 33 kap.

När det gäller regleringen av tillsyn återfinns dessa regler i 57 kap. kyrkoordningen. I 57 kap. 1 § står att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. Detta framgår även av 6 kap. 1 och 4 §§. I 6 kap. 1 § stadgas att stiftet har tillsyn över församlinglivet. Detta innefattar tillsyn över såväl församlingarna och pastoraten som över dem som fullgör uppdrag inom kyrkans vigningstjänst.

I inledningen till 57 kap. kyrkoordningen står: ”Alla som tillhör kyrkan har ansvar för att evangeliet når ut. Men över detta utövas ingen formell tillsyn. För gemenskapens och enhetens skull behövs dock en särskilt ordnad tillsyn över församlingarna.” Vidare står det i inledningstexten: ”Den som vigs till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst avger löften att fullgöra sina uppgifter enligt kyrkans lära och ordning. På den grunden ges han eller hon ett särskilt ansvar för grundläggande funktioner i kyrkans liv. Alla i vigningstjänsten måste därför svara för hur de efterlever de löften som de har gett vid vigningen.”

Lojalitetsförklaring för förtroendevald

Tidigare fanns det särskilda valbarhetskriterier för den som skulle väljas till ledamot i kyrkoråd. Först talades det om ”för gudsfruktan och nit välkände män” och senare angavs att de som skulle väljas till kyrkorådsledamöter måste ”vilja främja församlinglivet”. Särskilda valbarhetsvillkor av detta slag avskaffades med införandet av 1961 års församlingsstyrelselag med hänvisning till att de i praktiken kommit att sakna betydelse. När det skett en rättslig prövning av dessa valbarhetskriterier blev resultatet att det avgörande var kyrkotillhörigheten. ”Vid stadgandets tillämpning har medlem av svenska kyrkan utan vidare ansetts valbar, och intresset för församlinglivet har presumerats. Någon motsatsbevisning i sistnämnda hänseende är i praktiken knappast möjlig” (SOU 1957:15 sid. 82). Eftersom det var kyrkorådets uppgift att främja församlinglivet ansågs det underförstått innebära en anvisning till väljarna att välja endast personer med intresse för församlingens utveckling.

När Centralstyrelsen i kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte (CsSkR 1999:3) lämnade förslag på de valbarhethinder som återfinns i 33 kap. kyrkoordningen var det ett undantag från den princip som Centralstyrelsen menade borde gälla i fråga om valbarhet: ”Allmänt sett är det från demokratiska utgångspunkter angeläget att i det längsta undvika inskränkningar i rätten för olika nomineringsgrupper att bedöma lämpligheten av kandidater som nomineras.”

I inledningstexten till kyrkoordningens första avdelning sägs att ”kyrkan förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv”. I inledningen till den sjunde avdelningen om kyrkliga uppdrag och befattningar sägs att förtroendevalda och alla med kyrkliga uppdrag ”ska fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, bekännelse och lära. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet”. Vidare sägs om de förtroendevalda att ”de utövar sina uppdrag inom ramen för det mandat som tillhör det förtroendevalda organ som de ingår i”. Det finns inga särskilda skrivningar om förväntningar på de nomineringsgrupper som deltar i kyrkliga val.

I organisationsutskottets betänkande O 2005:6 behandlades en motion med förslag att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en form för en minsta gemensam nämnare för alla nomineringsgrupper och personer som ställer upp i kyrkovalet. Utskottet motiverade sitt förslag till avslag på motionen med att varje nomineringsgrupp utser sina kandidater och väljarna avgör vilka som ska ges förtroende. Att ta fram en form utöver den fria diskussionen som är en förutsättning för demokratiska val såg utskottet därför inte som en realistisk möjlighet. Kyrkomötet beslutade att avslå motionen.

I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2006:6 behandlades en motion med förslag som innebar att de som kandiderar till uppdrag som ordförande i något förtroendevärdt organ som utövar arbetsgivarfunktion gentemot präster, ska avge en förklaring att de bejakar giltigheten i såväl kvinnors som mäns prästvigning. I utskottets motivering till avslag på motionen hänvisades till tidigare diskussioner i kyrkomötet och då specifikt till den argumentation som förts fram i organisationsutskottets betänkande O 2005:6. Tillsyns- och uppdragsutskottet menade att de principiella ställningstaganden som gjordes av kyrkomötet 2005 även hade bäring på den år 2006 aktuella motionen. Utskottet uttryckte i sina överväganden att ”det knappast skulle vara rimligt att ställa upp endast kravet att bejaka giltigheten i prästvigningen som ett särskilt valbarhetsvillkor. Det har också mer karaktär av åsiktsregistrering än det krav som finns för dem som har uppdrag inom kyrkans vigningstjänst att samverka med alla andra inom vigningstjänsten.”

Vidare framhölls av utskottet: ”I inledningstexten till kyrkoordningens första avdelning om Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund sägs att ”kyrkan förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv”. Detta är en förväntan som inte finns föreskriven i några bestämmelser. Om några särskilda valbarhetsvillkor utöver dem som nu gäller skulle ställas upp, behöver man något som ligger i linje med denna förväntan.” Kyrkomötet beslutade att avslå motionen.

Sanktioner och tillsyn

I 6 § lagen (1198:1591) om Svenska kyrkan anges att kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Detta var en utgångspunkt när Svenska kyrkans centralstyrelse i kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte (CsSkr 1999:3) framhöll att kyrkoordningsförslaget bygger på bestämmelsen i lagen om Svenska kyrkan om kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. I propositionen uttalades i anslutning till denna bestämmelse att den ger kyrkomötet förutsättningar att besluta sådana gemensamma stadgar (kyrkoordning) för Svenska kyrkan och dess delar som behövs för sammanhållning och god ordning inom kyrkan (prop. 1997/98:116 s. 58). Kyrkoordningsförslaget utgick också från att alla kyrkliga organ lojalt kommer att följa kyrkoordningen och de beslut som fattas med stöd av den. I kyrkoordningsskrivelsen konstaterade Centralstyrelsen att Svenska kyrkan som ett självständigt trossamfund självfallet i grunden bygger på att det finns ett samförstånd och en lojalitet från alla dem som deltar i verksamheten och en gemensam vilja att verka till det bästa för det som är trossamfundets uppgift. Men fråga väcktes också om vilka yttersta konsekvenser av tillsynen i form av sanktioner som kan tänkas. Några exempel gavs i Centralstyrelsens kyrkoordningsskrivelse. En tänkbar sanktion är indelningsändring för att komma till rätta med en församling som grovt åsidosatt gällande regler. En annan möjlig sanktion är att inte betala ut de individuellt prövade bidrag som kan finnas.

Frågan om det behövs flera sanktionsmöjligheter har senare aktualiserats vid flera kyrkomöten (åren 2000, 2003, 2007, 2009 och 2011). Samtliga de motioner som uttryckt

behov av flera sanktionsmöjligheter och som det refereras till nedan har kyrkomötet beslutat att avslå.

I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2000:16 framhöll utskottet att med det gemensamma uppdraget följer en förpliktelse för varje enskild kyrkotillhörig att följa kyrkoordningen och att medverka till att konflikter inte uppstår. Svenska kyrkans ställning som ett fritt trossamfund i ett samhälle präglad av religionsfrihet innebär att vid tillämpningen av kyrkoordningen är viljan till samverkan och samförståndslösningar av grundläggande betydelse. Kyrkoordningen bygger på lojalitet mellan olika nivåer och mellan olika organisatoriska delar av kyrkan. Utskottet såg det som angeläget med ett uppmärksamt förhållningssätt för att de intentioner som ligger till grund för kyrkoordningen ska vidmakthållas. Detta gäller såväl den som fattar beslut som den som berörs av beslutet.

I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2003:8 motiverades avslag på motionen med att frågor om sanktionsmöjligheter gentemot de församlingar som bryter mot reglerna i kyrkoordningen hade varit föremål för en diskussion mellan domkapitlen och kyrkostyrelsen i november 2001. Den samlade slutsatsen då var att något påtagligt behov av nya sanktioner inte förelåg. Enligt utskottet hade det därefter inte inträffat någonting som motiverade ett annat ställningstagande.

I motioner till 2007 års kyrkomöte föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag dels att utreda verkningar om sanktionsmöjligheter för att upprätthålla centrala kyrkliga beslut skulle införas, dels att utreda frågan om införande av sanktioner i kyrkoordningen. Med anledning av det framförde tillsyns- och uppdragsutskottet i sitt betänkande TU 2007:4 uppfattningen att behovet av sanktioner inte bör vara större nu än före relationsändringen. Utskottet var inte övertygat om att det är någon skillnad i efterlevnaden av kyrkoordningen jämfört med efterlevnaden av kyrkolagen.

Utskottet pekade vidare på att

i kyrkoordningen finns det sanktionsmöjligheter mot dem som innehar vigningstjänster och när det gäller de förtroendevalda avgörs det vid valen om de får förnyat förtroende. Revisorerna kan avstå från att föreslå ansvarsfrihet och stiftet kan som en yttersta åtgärd besluta om indelningsändringar. Vi ifrågasätter därför behovet av flera sanktioner. Vi menar att avgörande för kyrkoordningens ställning och efterlevnad är att såväl anställda som förtroendevalda känner lojalitet med fattade beslut och tar det ansvar de har enligt kyrkoordningen. I stället för att införa ytterligare sanktioner bör kyrkoordningens ställning kunna stärkas genom mer information och flera utbildningsinsatser. I en organisation som man tillhör av fri vilja och där vi kommit överens om en gemensam stadga saknas det skäl för att införa sanktioner.

Vid kyrkomötet 2009 redovisade kyrkostyrelsen i skrivelsen *Styrning och ledning* (KsSkr 2009:5) vad Demokratiutredningen hade kommit fram till i sitt slutbetänkande *Styra och leda* (Svenska kyrkans utredningar 2008:1). I kyrkostyrelsens skrivelse behandlas dessa frågor under avsnitt 17 ”Kyrkoordningens ställning och auktoritet”.

Kyrkostyrelsen hänvisade till att frågan om sanktionsmöjligheter aktualiserats vid flera kyrkomöten efter kyrkoordningens tillkomst. Av detta framgick, enligt kyrkostyrelsen, att det troligen bara är ett fåtal av alla de beslut som fattas som inte efterlevs och för dem som har vigningstjänst finns det sanktionsmöjligheter medan det för de förtroendevalda avgörs i kyrkovalen om de får nytt förtroende eller inte. Kyrkostyrelsen landade i att inte föreslå ytterligare sanktioner. Ställningstagandet var också en konsekvens av de diskussioner som hade skett efter kyrkoordningens tillkomst och en jämförelse med vad som gäller för kommuner. Kyrkostyrelsen lyfte vidare fram betän-

kandet från Demokratiutredningen i vilket det sägs att beslutsprövning är en form av tillsyn över den demokratiska organisationen i församlingar, samfälligheter och stift och också att betänkandet framhåller att det finns en klar skillnad mellan den demokratiska organisationen och de som har uppdrag inom kyrkans vigningstjänst i fråga om hur ansvar utkrävs.

I motion till 2011 års kyrkomöte föreslogs att uppdrag skulle lämnas till kyrkostyrelsen att se över vilka verktyg som stift, domkapitel och biskop behöver för att kunna genomföra sitt tillsynsuppdrag, peka på de brister som kan finnas samt ge förslag på att stärka verktygens funktion. Tillsyns- och uppdragsutskottet uttryckte i betänkandet TU 2011:15 att det är frustrerande att se hur andra personer gör fel och inte själv ha möjlighet att med makt ingripa. Utskottet konstaterade att i Svenska kyrkan finns ett starkt lokalt självstyre och med det begränsade maktresurser för stiftet i deras tillsynsuppdrag. Detta motiveras, enligt utskottet, av att det inte är maktutövning utan förväntan om solidaritet och lojalitet som bör vara bärande i den kyrkliga organisationens uppbyggnad och det kan t.o.m. vara en styrka att ur en position som inte är präglad av makt i stället vädja om solidaritet. Utskottet menade att samtal med goda och övertygande argument måste vara utgångspunkten för att komma till rätta med det som inte fungerar på ett rätt sätt. Utskottet pekade på att det inte saknas möjlighet till direkta ingripanden. För dem som har uppdrag i kyrkans vigningstjänst kan domkapitlet om det behövs ingripa med långtgående åtgärder. När det gäller den förtroendevalda organisationen finns utöver biskopens och domkapitlets allmänna tillsyn en ordning med beslutsprövning samt att det årligen sker en granskning genom revisorer.

I betänkandets överväganden framförde utskottet vidare:

Tillsyns- och uppdragsutskottet har vid flera tidigare tillfällen haft att behandla motioner med förslag om att det borde finnas ytterligare sanktionsmöjligheter när det brister i efterlevnaden av kyrkoordningen. Det torde i regel ha varit enstaka händelser av negativ art som medfört att motioner väckts. Vi har då och vill även nu peka på att viljan att följa det gemensamma regelsystemet och att hitta goda lösningar på uppkommande problem självfallet är det som dominerar. Undantagen från detta kan dock ofta få stor uppmärksamhet och blir därför, som också sägs i motionen, av betydelse för kyrkan som helhet. Vi menar trots detta, att i en kyrka av Svenska kyrkans karaktär med lokal självstyrelse och demokratisk uppbyggnad, är det samtalets och övertygelsens väg som man har att gå.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2023:68, 2023:92 och 2023:96.

Tillsyns- och uppdragsutskottet konstaterar att det finns en frustration med de fall då förtroendevalda kan sägas ha ett illojalt beteende gentemot den organisation de valts att företräda. Enskilda fall tar både tid och kraft från den verksamhet som ska bedrivas. Det är dock utskottets uppfattning att dessa fall utgör undantag.

Svenska kyrkan har en demokratisk uppbyggnad och i kyrkoordningen finns redskap för att hantera den problematik som lyfts i de tre motionerna. Utskottet menar att i detta har nomineringsgrupperna en viktig roll att medvetandegöra vad ett förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan innebär och att det finns en förväntan på lojalitet med

kyrkoordningen. Till detta kommer de instrument som återfinns i kyrkoordningen med främst stiftens tillsyn och frågan om ansvarsfrihet, som beslutas av kyrkofullmäktige.

Utskottet anser att de tillsyns- och sanktionsmöjligheter som ges i kyrkoordningen är tillräckliga. Det är dock utskottets uppfattning att de befogenheter som finns inom ramen för dessa inte alltid utnyttjas till fullo. Det kan gälla kyrkofullmäktige i sin roll att utse och återkalla uppdrag eller stiftens i sitt tillsynsutövande. En utvidgning av dessa befogenheter i enlighet med argumentationen i de tre motionerna menar utskottet skulle riskera att skapa en rättsosäkerhet och även rubba de grundläggande demokratiska principer som gäller idag.

Tillsyns- och uppdragsutskottet vill betona vikten av att Svenska kyrkan är varsam med sin demokratiska uppbyggnad. Utskottet motsätter sig därför en strängare reglering vad gäller de förtroendevaldas lojalitet med kyrkoordningen. Däremot vill utskottet framhålla betydelsen av utbildning av förtroendevalda. I detta har både nomineringsgrupperna och stiftens en viktig roll att spela.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att samtliga tre motioner ska avslås.

Uppsala den 5 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöö, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motionerna 2023:68 och 2023:96 till förmån för bifall till båda motionerna.

Angående motion 2023:68:

Kyrkofullmäktige behöver få en tydligare reglering om möjligheten att återkalla indirekta val till kyrkoråd m.m. utöver den formella ansvarsfrihetsfrågan i samband med årsredovisningen. I något fall har sådant återkallande tillämpats efter tips/rekommendation från stiftet, men den juridiska hållbarheten har inte prövats hela vägen för att säkerställa en praxis. Därför är rättsläget snarare mer osäkert i nuläget än motsatsen.

Den roll som utskottsmajoriteten lägger på nomineringsgrupperna rimmar illa med demokratiska fundamenta, då kyrkofullmäktige är det organ som äger sina egna

TU 2023:9

indirekta val. Nomineringsgrupper kan heller aldrig ges en formell möjlighet att lösa problem i de fall där förtroendevalda inte fungerar.

Angående motion 2023:96:

En kompletterad text i kyrkoordningen enligt motionärerna innebär ett välbehövligt förtydligande som förstärker en ömsesidig förståelse kring kyrkoordningen som överordnat regelverk. Den bidrar också till att den förväntan om att kyrkoordningen ska efterlevas inte blir ensidigt riktad såsom den är med den nuvarande, mer underförstådda, skrivningen angående kandidatförklaring.

Angående båda motionerna ovan:

Jag konstaterar att Svenska Kyrkans Unga yttrat sig positivt över båda dessa motioner, men att utskottets majoritet den här gången medvetet valt att inte ta med denna upplysning i sina överväganden eller i protokollet i övrigt. Frågan diskuterades ingående.

Jonas Noréus

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motionen 2023:96 till förmån för bifall till motionen.

Emma Hedlundh

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:10

Uppvärdera medlemskapets betydelse

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:73 Uppvärdera medlemskapets betydelse. I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med ett förslag på vilka kyrkliga verksamheter som ska knytas till medlemskap och i vissa fall genomgången konfirmation. Utskottet anser att ett uppdrag till kyrkostyrelsen i syfte att knyta ytterligare verksamheter till medlemskapet inte är rätt väg att gå för fler medlemmar och föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:73.

Motionens förslag

Motion 2023:73 av Lennart Matikainen och Axel W Karlsson, Uppvärdera medlemskapets betydelse

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med ett förslag på vilka kyrkliga verksamheter som ska knytas till medlemskap och i vissa fall genomgången konfirmation.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Sedan den 1 januari 1996 är dopet utpekat som huvudvägen för medlemskap i Svenska kyrkan. I kyrkoordningen finns ett antal bestämmelser som anger rättigheter som följer av att vara medlem. I många fall är det bara medlemskapet som har den avgörande betydelsen. I några fall är det också av betydelse om medlemmen är döpt eller inte. En ytterligare förutsättning som i vissa fall är av betydelse är åldern. Viss verksamhet som tas upp i motionen, exempelvis körsång och familjerådgivning, regleras inte i sig kyrkoordningen utan är en del av församlingarnas verksamhet.

Konfirmation är i dag ingen förutsättning för att delta i kyrklig verksamhet eller för allmänna kyrkliga uppdrag, förutom för uppdrag inom kyrkans vigningstjänst (25 kap. 2 §). Historiskt sett har konfirmationen haft en annan betydelse inom Svenska kyrkan. I Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland krävs för kyrklig vigsel att en i paret är medlem i Finska kyrkan och ska ha genomfört den så kallade skriftskolan eller vara konfirmerad medan den andra i paret kan tillhöra en annan kristen kyrka eller ett kristet trossamfund. I den danska Folkekirken och Den norske kirke är det i regel tillräckligt för kyrklig vigsel att en i paret är medlem i kyrkan.

Rätten att delta i kyrkliga val gäller alla medlemmar i Svenska kyrkan som har uppnått 16 års ålder (33 kap. 2 §). För valbarhet gäller dessutom att medlemmen ska vara döpt och ha uppnått 18 års ålder (33 kap. 3 §).

En medlem har rätt att i sin församling bli delaktig av de kyrkliga handlingarna dop, bikt, konfirmation, vigsel och begravning enligt vad som föreskrivs i kyrkoordningen. Det finns också möjligheter att i en annan församling än den egna bli delaktig av kyrkliga handlingar. Gudstjänsten är öppen för alla (17 kap. 2 §). När det gäller vigsel och begravningstjänst får kyrkoherden, om det finns särskilda skäl, besluta att någon som inte är medlem kan få del av den kyrkliga handlingen (23 kap. 1 a § respektive 24 kap. 1 a §).

Vid dop är det primärt den församling som den som ska döpas tillhör eller kommer att tillhöra som ska erbjuda dop och svara för dopgudstjänsten. Var och en som är döpt får ta emot nattvardsgåvorna (20 kap. 2 §). Beträffande konfirmation gäller som huvudregel att den som konfirmeras i Svenska kyrkans ordning ska vara döpt och tillhöra Svenska kyrkan (22 kap. 2 §). Det sistnämnda anges också för den som ska biträda med utdelning av nattvardsgåvorna (20 kap. 5 §).

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet (2 § lagen [1998:1591] om Svenska kyrkan). I inledningen till sjätte avdelningen i kyrkoordningen beskrivs Svenska kyrkan som en öppen folkkyrka med uppdrag att förmedla evangelium i ord och handling. Det anges vidare att kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som hunnit längre på trons väg.

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (2 kap. 1 § kyrkoordningen, 4 § lagen om Svenska kyrkan). Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen, inte enbart medlemmarna (2 kap. 1 § kyrkoordningen). Detta kallas även lokaliseringsprincipen (CsSkr 1999:3 avsnitt 8.2.1). Att vara en folkkyrka handlar om en principiell öppenhet, både när det gäller medlemmarna och de som i övrigt bor eller vistas i församlingen. I dag betonas folkkyrkobegreppets betydelse för att karakterisera Svenska kyrkan oberoende av hur stor andel av befolkningen som tillhör den (KsSkr 2019:6 s. 11). Ansvaret för dem som vistas i församlingen motsvaras inte av någon rätt för dessa att kräva att församlingen tillhandahåller dem tjänster. När lokaliseringsprincipen skulle beslutas uttalade Centralstyrelsen följande:

Enligt utredningsförslaget skall församlingens ansvar avse alla dem som vistas i församlingen, oavsett om de tillhör församlingen eller inte. Vi menar, i likhet med nivåutredningen, att detta innebär att församlingen skall se till att den kyrkliga verksamheten finns för de som vistas i församlingen, men att församlingen t.ex. skall kunna ta betalt för vissa tjänster av dem som inte tillhör församlingen eller att via ett clearing-system få ersättning från hemförsamlingen. Den enskilde har alltså inte någon motsvarande rätt att kräva att en annan församling än hemförsamlingen skall tillhandahålla vissa tjänster, utom i de fall som uttryckligen anges i kyrkoordningen (dop, konfirmation, vigsel och begravningstjänst) (Cs Skr 1999:3 2-71).

Församlingen bedömer hur den kyrkliga verksamheten ska bedrivas. Till grund för detta ligger den församlingsinstruktion som ska finnas för varje församling eller gemensamt för ett pastorat (2 kap. 6 §).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor som anknyter till medlemskap i Svenska kyrkan har vid flera tillfällen behandlats av kyrkomötet. Exempelvis inkom till 2017 års kyrkomöte två motioner om att utarbeta en medlemsstrategi för Svenska kyrkan (2017:2 och 2017:117). Kyrkomötet biföll motion 2017:117 vilket innebar att kyrkostyrelsen fick i uppdrag att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer (KmSkr 2017:2). I Kyrkostyrelsens skrivelse 2023:3 redogör kyrkostyrelsen för arbetet med denna medlemsstrategi som innehåller flera delar. Exempelvis har en förstudie genomförts och arbete pågår med ett digitaliserat verktyg för medlemskommunikation (Färdplan för samverkan och digitalisering, KsSkr 2021:1, bilaga 3). Även kyrkomötesuppdraget En nationell dopkampanj bedrivs som ett delprojekt inom medlemsutvecklingsstrategin (M 2021:55, SK 2021:8, KmSkr 2021:1).

I motion 2022:57, Svenska kyrkans medlemstapp, föreslogs det att kyrkostyrelsen skulle utse en kriskommitté med uppgiften att analysera orsakerna bakom minskande medlemstal och fallande dopfrekvens. Motionen avslogs (KmSkr 2022:2). Samhälls- och kulturutskottet underströk i betänkandet 2022:3 vikten av att analysera människors relation till Svenska kyrkan och drivkrafter i medlemskapet. Vidare fann utskottet att det arbete som pågår är tillräckligt och att det åvilar församlingarna att, ur ett lokalt perspektiv och med stöd av det material som den nationella nivån tar fram, söka kunskap om varför människor väljer att lämna Svenska kyrkan och avstå dop.

Till 2021 års kyrkomöte inkom motion 2021:7 Minskat antal medlemmar med förslag om att utreda varför Svenska kyrkan får färre medlemmar. Kyrkomötet beslutade mot bakgrund av det pågående arbetet att avslå motionen (KmSkr 2021:1).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:73.

Tillsyns- och uppdragsutskottet delar motionärernas önskan att fler ska bli medlemmar i Svenska kyrkan. Utskottet delar dock inte motionärernas bedömning, att ett uppdrag till kyrkostyrelsen att återkomma med ett förslag på vilka kyrkliga verksamheter som ska knytas till medlemskap och i vissa fall genomgången konfirmation, är rätt väg att gå.

Svenska kyrkan är öppen för alla och den omfattande diakonala verksamhet som bedrivs i församlingarna möter människor från samhällets olika delar med skilda livssituationer. Diakoni bör inte i sig villkoras av mottagarens eventuella medlemskap. Det följer bland annat av diakonens uppdrag att ”uppsöka, hjälpa och stödja dem som är i kroppslig och själslig nöd, ge kristen fostran och undervisning i tron, i församling och samhälle vara ett barmhärtighetens tecken och i allt tjäna Kristus i sin nästa” så som uppdraget uttrycks i inledningsorden vid diakonvigningen.

Som framgår av bakgrundsbeskrivningen är viss verksamhet i församlingen inte närmare reglerad, bland annat körverksamhet. Enligt utskottet bör församlingarna även fortsättningsvis behålla dagens möjlighet att utforma sådan verksamhet efter vad som passar församlingen, exempelvis när det gäller församlingens körer och hur språkcaféer ska bedrivas.

Utskottet har tagit del av De Ungas Kyrkomötes yttrande över motionen. De problematiserar att låsa vissa delar av kyrkans verksamhet till ett medlemskap då det skulle kunna drabba barn och unga, vilka varken är medlemmar eller har föräldrar som är medlemmar, men som ändå tar del av exempelvis kör- eller förskoleverksamhet.

Vidare för de fram att inte alla Svenska Kyrkans Ungas medlemmar är döpta eller konfirmerade, men att det ”är en styrka att de ändå kan få delta och känna värdighet och gemenskap”, samt att krav på medlemskap och konfirmation riskerar att folk vänder sig från kyrkan. Vidare tar De Ungas Kyrkomöte avstånd från motionens motivering att ett ”folkutbyte” pågår bland annat med motiveringen att ”[f]ormuleringen är djupt problematisk, skrämmande, konspiratorisk och oacceptabel för Svenska kyrkan att anamma”.

Mot denna bakgrund är det utskottets mening att motionen ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:11

Förbjud präster att utfärda konvertitintyg

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:74 i vilken det föreslås ett uppdrag till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att präster förbjuds att utfärda konvertitintyg för användning i asyl- och brottmål. Med hänvisning till läronämndens yttrande över motionen är det utskottets mening att föreslå att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:74.

Motionens förslag

Motion 2023:74 av Lennart Matikainen, Förbjud präster att utfärda konvertitintyg

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att präster förbjuds att utfärda konvertitintyg för användning i asyl- och brottmål.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2023:74 i Ln 2023:11y, *bilaga I*.

Bakgrund

Den som söker asyl i Sverige kan åberopa religion, inklusive konversion, som asylskäl och för den som kan komma att bli utvisad på grund av brott kan förföljelse på grund av religion vara ett skäl som hindrar utvisning. Sveriges kristna råd (SKR), vilket Svenska kyrkan är medlem i, arbetar sedan många år med frågan om konvertiter i asylprocessen. Arbetet sker genom utbildningsinsatser, påverkansarbete och dialog med Migrationsverket och regeringen. Utbildningsinsatserna har både riktat sig till församlingarnas anställda och ideella, samt anställda vid Migrationsverket och domstolarna. För närvarande genomför Migrationsverket en utbildningsinsats om konvertiter i asylprocessen för sina anställda. SKR samordnar medverkan av representanter för kyrkorna i denna utbildning. På SKR:s hemsida finns en vägledning för intyg angående konversion.

Att konvertera till kristen tro innebär att en person av annan tro blir döpt och därmed tillhör den kristna kyrkan. En vuxen får döpas när han eller hon begär att bli döpt till kyrkans tro och vill leva med församlingen i Kristi gemenskap (19 kap. 2 §

andra stycket). Dopet hör samman med undervisning om den kristna tron. Församlingen ska erbjuda och genomföra dopundervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära när en ung eller vuxen person ska döpas (19 kap. 6 §). Hur undervisningen utformas varierar, men den blir särskilt angelägen för någon som inte har så stor kunskap om kristen tro. Formerna för och omfattningen av undervisningen får prövas i det lokala arbetet med dopet.

Den som är döpt i Svenska kyrkans ordning blir upptagen i Svenska kyrkan (29 kap. 1 §). Den som tagits upp i Svenska kyrkan ska genast få ett skriftligt bevis om det (29 kap. 8 §). Den som har förrättat dopet ska intyga att dop skett, vanligen överlämnas ett dopbevis och dopet registreras också i ministerialbokens dopdel. Det kan även efterfrågas annan dokumentation kring dopet eller konversionen.

Enligt 57 kap. 1 § kyrkoordningen ska biskopen och domkapitlet ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och samfälligheter, samt över verksamheten i stiftet. I tillsynen ingår bland annat en granskning av hur präster utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften.

Biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* (2012, reviderat 2019) är ett redskap i det pastorala arbetet i möten med människor från andra religiösa traditioner. Biskopsbrevet tar bland annat upp frågor kring dop av asylsökande och konvertiter och anger att varsamhet krävs eftersom asylsökande ofta befinner sig i en sårbar situation. I biskopsbrevet anges det vidare bland annat:

Att en person låter döpa sig medför inte i sig att det blir lättare att få asyl. Frågan om eventuellt missbruk av dopet som sakrament i dessa fall har därför blivit i det närmaste orealistisk. I och med att dopet i sig sällan kan anföras som asylskäl, blir andra frågor viktiga. I många länder kan den som har konverterat till kristen tro bli diskriminerad och förföljd. Det hör till prästens självårdsansvar att ge dopkandidaten tillfälle att reflektera över kristen tro, dopets innebörd och sin egen livssituation, liksom att man inte kan räkna med att dopet kommer att underlätta rätten till asyl i Sverige. Det är viktigt att få klarhet i om den som begär dop riskerar förföljelse i hemlandet samt försäkra sig om att dopkandidaten inser de risker dopet kan medföra i det fall hon eller han blir utvisad till hemlandet.

Den som är asylsökande kan finnas med i församlingens gemenskap i avvaktan på dop enligt biskopsbrevet. Brevet innehåller även två pastorala råd när människor kommer med en önskan att konvertera från annan tro och döpas:

Personen bör för det första få ett samtal där relevant information lämnas om dop och (i förekommande fall) dopets koppling till asylprocessen. Här bör de grundläggande skälen till varför en person önskar konvertera framgå. I detta samtal bör det också bli tydligt hur processen i församlingen ser ut fram till dop och medlemskap i Svenska kyrkan.

För det andra bör personen under minst sex månader leva med i församlingens gudstjänstliv. Under denna tid bör personen få stöd att förstå något av kyrkans tro och tradition liksom hur detta tar sig uttryck i gudstjänst, verksamhet och liv. Personen bör också få möjlighet att förstå något av kyrkans roll i det svenska samhället. Tiden påverkas förstås av möjligheten att kommunicera med varandra.

Översiktligt om asylprocessen och utvisning på grund av brott

TU 2023:11

Asyl avser ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, enligt 1 kap. 3 § utlänningslagen (2005:716). Flykting är en utlänning som har välgrundade skäl att vara rädd för förföljelse, exempelvis på grund av religiös uppfattning. Som alternativt skyddsbehövande bedöms exempelvis någon som löper risk att straffas med döden, utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Religion, inklusive konversion, kan åberopas som asylskäl i asylprocessen. Migrationsverket har beslutat ett Rättsligt ställningstagande, *Metod för prövningen då religion, inklusive konversion och ateism m.m. åberopas som asylskäl* (RS/027/2021). I ställningstagandet anges bland annat att

[D]å personer åberopar att de har konverterat till en annan religion, oftast kristendomen, [...] efter ankomsten till Sverige måste utredas hur genuin denna övertygelse är. Tillförlitligheten i utsagan blir av stor betydelse. [...] Skriftlig bevisning om konversionen, ett eventuellt dop eller tillhörighet till eller deltagande i viss kyrka, t.ex. bibelundervisning, ger ett visst stöd för att en konversion ägt rum, men har ingen avgörande betydelse. Det måste utredas om konversionen är genuin och här blir en muntlig utredning oftast helt avgörande.

Till stöd för handläggningen finns även bland annat vägledning i avgöranden från EU-domstolen, Migrationsöverdomstolen och riktlinjer från FN:s flyktingkommissariat. Inom svensk processrätt gäller den så kallade principen om fri bevisprövning. Den innebär förenklat att en part i en process kan åberopa all den bevisning som parten vill lägga fram (fri bevisföring) och värdet av bevisningen kan prövas fritt (fri bevisvärdering) av den rättstillämpande myndigheten.

Om en utlänning gör sig skyldig till brott kan en allmän domstol, förutom att döma ut påföljd för brottet, under vissa förutsättningar även besluta att utlänningen ska utvisas ur Sverige. De centrala bestämmelserna om detta finns i 8 a kap. utlänningslagen. När en fråga om utvisning på grund av brott prövas ska rätten ta hänsyn till om utlänningen enligt 12 kap. utlänningslagen inte kan sändas till ett visst land eller om det finns hinder mot att beslutet verkställs. Det innebär exempelvis att utvisning aldrig får verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden, utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Som huvudregel får utvisning inte heller verkställas om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:74.
--

Med hänvisning till läronämndens yttrande över motionen är det utskottets mening att motionen ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:11y

Angående förbud att utfärda konvertitintyg

Läronämndens yttrande över motion 2023:74

Läronämnden konstaterar att reglering och tillsyn av prästers tjänsteutövning åligger biskop och domkapitel. Läronämnden påminner om sitt yttrande Ln 2008:7y:

Det åligger biskop och domkapitel att utöva tillsyn över vigda och över församlingarna. Tillsynen över de vigda gäller oavsett om de är anställda inom Svenska kyrkan eller har annan sysselsättning.

Domkapitlen har att oväldigt utöva sin tillsynsuppgift och redovisar sin tillsyn genom fattade beslut. En särskild kontroll av hur en specifik tillsynsuppgift utförs skulle innebära en förändring av det ansvar som i vår kyrkotradition ålagts biskop och domkapitel.

Motionens förslag är inte förenligt med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:12

Upptagande i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:79 Upptagande i Svenska kyrkan, i vilken det föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att utreda ändringar i kyrkoordningen angående upptagande i Svenska kyrkan för den som är döpt i annat kristet samfunds ordning och för den som inte är döpt. Utskottet anser att motionens förslag skulle ändra förutsättningarna för upptagande i Svenska kyrkan på ett sätt som inte är i linje med dopet som den huvudsakliga vägen till upptagande. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:79.

Motionens förslag

Motion 2023:79 av Johanna Öhman, Upptagande i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda ändringar i kyrkoordningen angående upptagande i Svenska kyrkan för den som är döpt i annat kristet samfunds ordning samt för den som inte är döpt.

Bakgrund

Kyrkoordningens bestämmelser om tillhörighet

Bestämmelser om kyrkotillhörighet finns i 29 kap. kyrkoordningen. Den som döps i Svenska kyrkans ordning blir upptagen i Svenska kyrkan (29 kap. 1 §). Bestämmelsen är ett uttryck för den grundläggande principen om att dopet är huvudvägen in i Svenska kyrkan. Bestämmelsen om upptagande genom dopet gäller alla som döps i Svenska kyrkans ordning, såväl barn som vuxna.

Det går även att bli tillhörig Svenska kyrkan genom en skriftlig anmälan (29 kap. 3 §) eller, gällande barn, genom ett meddelande från barnets vårdnadshavare (29 kap. 2 §). För vuxnas upptagande i Svenska kyrkan genom anmälan gäller vissa villkor. Den som har fyllt 18 år och som i annat fall än i 29 kap. 1 § vill inträda i Svenska kyrkan ska efter skriftlig anmälan tas upp om han eller hon

1. är döpt i Svenska kyrkans eller någon annan evangelisk-luthersk kyrkas ordning eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan [...] ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med, eller

2. är döpt i något annat kristet trossamfunds ordning och samtidigt med sin anmälan begär undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, eller
3. samtidigt med sin anmälan begär undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära som förberedelse för dop.

Den som anmäler att hon eller han vill tillhöra Svenska kyrkan ska alltså vara döpt eller begära undervisning som förberedelse för dop. Tillhörigheten består även om dop inte kommer till stånd. Den upphör endast på egen begäran. Församlingen ska erbjuda dopundervisning till dem som är bosatta i församlingen och tillhör Svenska kyrkan. En sådan undervisning ska alltid föregå ungas och vuxnas dop (19 kap. 6 §).

Beslut om upptagande i kyrkan prövas som huvudregel av kyrkoherden för den församling där den som ärendet rör ska vara kyrkobokförd. Kyrkotillhörigheten gäller från och med dopdagen eller den dag då meddelandet eller anmälan om inträdet kom in till den som ska pröva frågan om inträde i kyrkan. Den som har tagits upp i Svenska kyrkan ska genast få ett skriftligt bevis om det.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågorna om dop och kyrkotillhörighet diskuterades under lång tid innan den ordning som nu finns i kyrkoordningen började gälla den 1 januari 1996. Sedan dess är dopet den huvudsakliga vägen in i Svenska kyrkan. Den i motionen aktuella bestämmelsen i 29 kap. 3 § första stycket 2 och 3 kyrkoordningen har inte ändrats i något väsentligt avseende sedan den antogs.

Tidigare tillhörighetsregler framgick av 1951 års religionsfrihetslag. Det fanns då olika alternativ till att upptas i Svenska kyrkan som vuxen; att sökanden var döpt i Svenska kyrkans ordning, att sökanden tillhörde ett annat evangeliskt-lutherskt trossamfund eller att sökanden efter att ha fått relevant undervisning avgett försäkran om att ansökan var grundad på allvarliga religiösa skäl.

Kyrkomötet beslutade år 1992 att en beredningsgrupp för kyrkotillhörighetsfrågan skulle tillsättas (2 KL 1992:3). I betänkandet fanns riktlinjer för arbetet:

Dopets sakramentala karaktär måste klart komma till uttryck när det samband som finns mellan dop och kyrkotillhörighet skall uttryckas i en reglering av kyrkotillhörigheten. Dopet är inkluderande, inte uteslutande. Utskottet finner att det även i framtiden måste finnas möjlighet för människor att tillhöra kyrkan på vägen till dopet. Eftersom Svenska kyrkan är ett nådessamfund, grundad på Ordet och sakramenten och inte på enskilda människors anslutning, är det en naturlig konsekvens att dopets kyrkogrundande karaktär gestaltas. Svenska kyrkans identitet som nådessamfund kommer alltså till uttryck inte endast när människor tas upp i kyrkan genom dopet utan även när människor får möjlighet att höra till kyrkan på vägen till dopet.

Utredningen som tillsattes, Kyrkotillhörighetsberedningen, presenterade sitt betänkande *Kyrkotillhörigheten i Svenska kyrkan* i mars 1993. I betänkandet föreslogs att huvudregeln om upptagande i kyrkan genom dop i Svenska kyrkans ordning ska gälla även för vuxna. Dessutom föreslogs i stort motsvarande regler om upptagande av vuxna genom anmälan som gäller än i dag. Efter remittering lade Centralstyrelsen fram ett förslag om kyrkotillhörighet till 1994 års kyrkomöte. Det hade framkommit viss kritik under remissförfarandet vad gällde förslaget om anmälan om upptagande av vuxen i avvaktan på dop. Centralstyrelsen ansåg att kritiken delvis byggde på missförstånd och uttalade att "[p]åpekandet att undervisning inte endast skall begäras

utan faktiskt delges är riktig. Poängen med förslaget från beredningen är dock att den som tar emot undervisning skall kunna tillhöra kyrkan i avvaktan på dop” (CsSkr 1994:4 s. 28). Vidare menade Centralstyrelsen att begäran om undervisning som förberedelse för dop måste anses innebära att personen i fråga uttrycker en önskan att träda i nådemedelsgemenskap med kyrkan. Kyrkomötet antog förslagen med smärre ändringar. Bestämmelserna om anmälan återfinns nu i 29 kap. 3 § kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:79.

Frågor om dop och kyrkotillhörighet diskuterades under lång tid innan den ordning som nu finns i 29 kap. 3 § kyrkoordningen började gälla 1996 och som uttrycker att dopet är den huvudsakliga vägen in i Svenska kyrkan. Utskottet anser att motionens förslag skulle ändra förutsättningarna för upptagande i Svenska kyrkan på ett sätt som inte är i linje med dopet som den huvudsakliga vägen till upptagande. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Daniel Larson, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:13

Konfirmation som valbarhetskriterium

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2023:80 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utreda ändringar i kyrkoordningen så att konfirmation är ett krav för valbarhet som förtroendevald. Tillsyns- och uppdragsutskottet anser inte att konfirmation ska bli ett valbarhetsvillkor för att kunna väljas som förtroendevald i Svenska kyrkan och föreslår därför avslag på motionen. Utskottets uppfattning är att dopet är tillräckligt som valbarhetsvillkor.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:80.

Motionens förslag

Motion 2023:80 av Johanna Öhman, Konfirmation som valbarhets- kriterium

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda ändringar i kyrkoordningen så att konfirmation är ett krav för valbarhet som förtroendevald.

Bakgrund

Vid 2018 års kyrkomöte avslogs en motion med förslag till ändring i kyrkoordningen så att konfirmation blir ett valbarhetsvillkor för att kunna väljas till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan.

Vid behandlingen av frågan angavs i tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande följande som motiv för förslaget att avslå motionen (TU 2018:15):

Utskottet menar att det inte går att generellt tillmäta konfirmationen den betydelsen att den ger kompetens för att fullgöra uppdrag som förtroendevald. Mångas erfarenheter talar för att detta inte är fallet. Till detta kommer det som Läronämnden (Ln 2018:12y) framhåller om dopet som den grundläggande vigningen till tjänst åt evangeliet och därmed också för uppdrag som förtroendevald.

Utskottet noterade även i sina överväganden att De Ungas Kyrkomöte behandlat motionen och tydligt avvisat förslaget och vidare att det fanns invändningar av mer formell art från kyrkorättsnämnden (Kn 2018:6y). Sammanfattningsvis såg utskottet inte konfirmation som ett relevant valbarhetskriterium.

I Svenska kyrkans centralstyrelsens skrivelse till 1999 års kyrkomöte med förslag till kyrkoordning, CsSkr 1999:3 s. 2–70 ff., finns ett avsnitt med rubriken Konfirma-

tionens betydelse för kyrkliga uppdrag. Där motiveras det förslag som sedan kom att genomföras när beslutet fattades om kyrkoordningen, nämligen att konfirmation inte skulle vara ett kyrkorättsligt reglerat krav för allmänna kyrkliga uppdrag men att den som vigs till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst ska vara konfirmerad. En bakgrund fanns i betänkandet Konfirmationens innebörd och betydelse för kyrkliga uppdrag (Svenska kyrkans utredningar 1995:6). Utredningen föreslog att konfirmationen inte skulle ställas som ett villkor för några kyrkliga uppdrag. Utredningsgruppen motiverade sitt förslag främst med att peka på dopets ställning.

Vårt uppdrag avser frågan om det är rimligt och lämpligt att ställa upp konfirmationen som ett formellt krav för alla eller vissa kyrkliga uppdrag. Konfirmationen är både ett för stort och ett för litet krav. För stort därför att det skymmer att det är genom dopet vi alla är kallade till tjänst. För litet genom att vissa uppdrag förutsätter mer kunskap än konfirmationen ger och en tydligare lojalitet med kyrkan än konfirmationen nödvändigtvis ger uttryck för.

Vid remissbehandlingen av utredningen hade de flesta remissinstanserna tillstyrkt utredningens slutsatser. Centralstyrelsen anslöt sig i huvudsak till detta i kyrkoordningsskrivelsen. Styrelsen framhöll dopet som vigningen till de döptas och troendes prästadöme och den för alla grundläggande vigningen till tjänst. ”Kallelsen i dopet avser också delaktighet i och ansvar för församlingens grundläggande uppgift.” I skrivelsen noterades att i de fall det i remissvaren på betänkandet hade framförts förslag om att konfirmation skulle göras till villkor för vissa uppdrag gällde det främst sådana uppdrag som avsåg gudstjänstlivet.

Centralstyrelsen framhöll att konfirmationen hör till den normala kyrkliga ordningen i en kyrka med barndop. Man menade att detta borde få konsekvenser för dem som ges ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. ”De som fullgör ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst bör även i detta avseende vara ett tecken för församlingen och visa på det som gäller församlingen som helhet.” Därför föreslogs som ett generellt villkor för alla som vigs till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst att de ska vara konfirmerade. En bestämmelse om detta finns också i 25 kap. 2 § kyrkoordningen.

När kyrkoordningen behandlades av 1999 års kyrkomöte fanns flera motioner med förslag om att den som skulle fullgöra vissa kyrkliga uppdrag skulle vara konfirmerad (2 KL 1999:1 s. 71 f). Det gällde främst uppdrag inom gudstjänstlivets ram såsom att få tillstånd att predika och leda gudstjänster, att antecknas som fadder, att förrätta dop i en krissituation eller att biträda vid nattvardens utdelande. Det fanns också en motion 1999:82 med förslaget att konfirmationskrav skulle gälla för att väljas till ett uppdrag som förtroendevald. De flesta motionerna tog sikte på kunskapsmomentet som skäl för att den som ges ett visst uppdrag skulle vara konfirmerad.

Andra kyrkolagsutskottet anslöt sig till vad Centralstyrelsen och läronämnden hade anfört om dopet som den grundläggande vigningen för alla uppdrag (2 KL 1999:1, s. 68). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att avslå motionerna med förslag om konfirmation som villkor för vissa kyrkliga uppdrag.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:80.

Konfirmationen ger för den enskilde kunskap och förståelse och är en väsentlig uppgift för kyrkan. Det finns därför all anledning att arbeta för att flera väljer att konfirmera sig. Tillsyns- och uppdragsutskottet anser däremot inte att konfirmation ska bli ett valbarhetsvillkor för att kunna väljas som förtroendevald i Svenska kyrkan. Utskottet har tagit del av De Ungas Kyrkomötes synpunkter på den aktuella motionen och de anser att dopet är tillräckligt grundläggande och centralt som valbarhets-kriterium. Utskottet delar den uppfattningen. Utskottet ser också en problematik med det under en rad av år generellt sett minskande antalet konfirmander. En konsekvens av det är, för det fall konfirmation skulle bli ett valbarhetsvillkor, att rekryteringsbasen av förtroendevalda skulle riskera att minska.

Mot denna bakgrund föreslår tillsyns- och uppdragsutskottet avslag på motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöö, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:14

Verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelsen för 2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har den 19 juni 2023 beslutat om verksamhetsberättelse för 2022. Ansvarsnämnden har överlämnat verksamhetsberättelsen till kyrkomötet.

Bakgrund

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Av 4 kap. 8 § kyrkomötets arbetsordning följer att tillsyns- och uppdragsutskottet bland annat ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Det finns ingen bestämmelse om att ansvarsnämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Ansvarsnämnden för biskopar ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 8 § kyrkoordningen, dvs. pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst. Detta framgår även av kyrkoordningens 30 kap. 7 §. Ansvarsnämnden ska vidare utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval och som inte redan är vigda till biskopar.

När kyrkoordningen tillkom framhölls att ansvarsnämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 sid. 2ff). Någon granskning av hur ansvarsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Verksamheten

I verksamhetsberättelsen för 2022 redovisar Ansvarsnämnden sina uppgifter, sammansättning, mål för nämnden samt ärenden. Nämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för nämndens verksamhet har för budgetåret 2022 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet avseende kyrkomötet. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av personal vid kyrkokansliet. Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare har varit inriktad på att avgöra inkomna respektive av nämnden initierade ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

Under året registrerades tolv nya ärenden. Fem av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, två avsåg behörighetsprövning inför biskopsval, ett avsåg behörighetsprövning inför val av ärkebiskop, tre avsåg inbjudan att lämna synpunkter på promemorior och ett var av administrativ karaktär (verksamhetsberättelsen). Nämnden avgjorde under året dessa ärenden samt fem ärenden som registrerades under 2021. Ett av besluten innebar att Ansvarsnämnden för första gången förklarade en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst.

Antalet registrerade ärenden var ungefär samma som antalet ärenden som registrerades 2021. Det saknas skäl att anta att ärenden under 2023 kommer att bli fler i förhållande till 2022.

Med anledning av kyrkomötets beslut att bifalla tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2022:13 punkt 2 utifrån vad som anförts i Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse 2021, har nämndens ordförande och sekreterare haft ett inledande samråd med rättsavdelningen i kyrkokansliet. Kyrkomötets beslut avser uppdrag till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser med anledning av det Ansvarsnämnden framhåller i verksamhetsberättelse 2021 under avsnitt fem (översyn av utformningen och innehållet i vigningslöftena i kyrkohandbokens ordning för biskopsvigningen). Detta beslut har vidare en koppling till kyrkomötets beslut att bifalla tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2022:4 punkt 1 (översyn av påföljderna vid obehörigförklaring av en biskop). Utifrån sitt perspektiv ser Ansvarsnämnden därutöver för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Ansvarsnämndens verksamhet. Kyrkomötet ska inte ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed ska utskottet inte heller göra någon värdering i fråga om hur verksamheten har bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse för 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:15

Verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelsen för 2022 för Svenska kyrkans överklagandenämnd. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans överklagandenämnd har den 26 maj 2023 beslutat om verksamhetsberättelse för 2022 och överlämnat den till kyrkomötet.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Överklagandenämnden) är enligt 10 kap. 10 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan.

När kyrkoordningen tillkom framhölls att Överklagandenämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3, s. 2–378). Någon granskning av hur nämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Det finns ingen bestämmelse om att Överklagandenämnden ska avge en verksamhetsberättelse vilket nämnden dock har gjort årligen sedan sin tillkomst. Av 4 kap. 8 § kyrkomötets arbetsordning följer att tillsyns- och uppdragsutskottet ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Överklagandenämnden. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Verksamheten 2022

I verksamhetsberättelsen för 2022 redovisar Överklagandenämnden sina uppgifter, sammansättning, mål för nämnden samt ärenden. Nämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för nämndens verksamhet har budgetåret 2022 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet avseende kyrkomötet. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av personal vid kyrkokansliet.

Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare har varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att mediantiden för ärenden att avgöras genom nämnd beslut inte bör överstiga tre månader. Överklagandenämnden anser att nämnda mål väsentligen har uppfyllts under 2022.

Verksamhetsberättelsen redovisar antalet inkomna ärenden för vart och ett av åren 2019–2022 samt varifrån ärendena inkommit. För samma tidsperiod redovisas antalet avgjorda ärenden inom respektive ärendetyp.

Antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2022 har varit något fler än under 2021. Nämnden förväntar sig inte någon större förändring av antalet ärenden under kommande år.

Av de 28 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattat under 2022 har utgången i tre av besluten innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts, helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För 2021 var motsvarande siffra fem av 26 slutliga beslut. Totalt avgjorde nämnden 40 ärenden 2022 jämfört med 36 ärenden 2021.

Utifrån sitt perspektiv ser Överklagandenämnden för närvarande inte några behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Överklagandenämndens verksamhet. Kyrkomötet ska inte ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed ska utskottet inte heller göra någon värdering i fråga om hur verksamheten har bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Överklagandenämndens verksamhetsberättelse för 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 4 oktober 2023

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larsson, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Gunilla Gjöthlén, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Lena Orstadius, Sten Janson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo, Hans Weichbrodt och Kristina Enholm.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.